

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU12

Övergripande miljöfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om övergripande miljöfrågor från allmänna motionstiden 2019/20. Motionsyrkandena handlar bl.a. om miljömålssystemet, äganderättsfrågor, tillståndsprövning samt regler och riktvärden för buller.

I betänkandet finns 19 reservationer (M, SD, C, KD, L) och fem särskilda yttranden (M, SD, C, KD).

Behandlade förslag

Ett 80-tal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Miljömålssystemet.....	9
Äganderätt.....	13
Tillståndsprovning och miljöfarlig verksamhet.....	19
Regler och riktvärden för buller.....	33
Tillsyn av tillståndspliktiga gårdar.....	37
Miljökriterierna inom offentlig upphandling.....	39
Offentliga medel till miljöorganisationer.....	43
Processuella regler.....	45
Utvärdering av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet.....	48
Motioner som bereds förenklat.....	49
Reservationer.....	50
1. Revidering av de svenska miljömålen, punkt 1 (M).....	50
2. Revidering av de svenska miljömålen, punkt 1 (SD).....	50
3. Anpassning av miljömålssystemet till de globala hållbarhetsmålen, punkt 2 (C).....	51
4. Markägares inflytande och möjlighet till rättslig prövning m.m., punkt 3 (SD).....	52
5. Äganderätt och grön infrastruktur, punkt 4 (M, KD).....	52
6. Äganderätt och grön infrastruktur, punkt 4 (SD).....	53
7. Effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider, punkt 5 (M, KD).....	53
8. Förbättrade tillståndprocesser för vattenbruket, punkt 7 (SD).....	54
9. Länsstyrelsernas miljö tillståndprocesser, punkt 9 (M, KD).....	55
10. Kommunal tillstyrkan av vindkraft, punkt 10 (KD).....	55
11. Kumulativ påverkan på rennärings, punkt 11 (SD).....	56
12. Buller från idrottsanläggningar och motorbanor, punkt 12 (M, C).....	56
13. Buller från idrottsanläggningar och motorbanor, punkt 12 (L).....	57
14. Buller på skolgårdar, punkt 14 (C).....	58
15. Tillsyn av tillståndspliktiga gårdar, punkt 15 (SD).....	59
16. Miljökriterierna inom offentlig upphandling, punkt 16 (C).....	60
17. Miljökriterierna inom offentlig upphandling, punkt 16 (KD).....	60
18. Offentliga medel till miljöorganisationer, punkt 17 (C).....	61
19. Utvärdering av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet, punkt 19 (M, KD).....	62
Särskilda yttranden.....	63
1. Markägares inflytande och möjlighet till rättslig prövning m.m., punkt 3 (C).....	63
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 20 (M).....	63
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 20 (SD).....	64
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 20 (C).....	64
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 20 (KD).....	64
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	65
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20.....	65

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	75
---	----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Miljömålssystemet

1. Revidering av de svenska miljömålen

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:604 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 19 och

2019/20:2665 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

2. Anpassning av miljömålssystemet till de globala hållbarhetsmålen

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1,

2019/20:3133 av Lawen Redar (S) och

2019/20:3258 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 3 (C)

Äganderätt

3. Markägares inflytande och möjlighet till rättslig prövning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:611 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 6,

2019/20:2559 av Mats Green (M) och

2019/20:3247 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 4 (SD)

4. Äganderätt och grön infrastruktur

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:604 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 4,

2019/20:611 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 4 och

2019/20:2667 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 5 (M, KD)

Reservation 6 (SD)

Tillståndsprövning och miljöfarlig verksamhet

5. Effektivare tillståndprocesser och kortare handläggnings-tider

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1338 av Sten Bergheden (M),

2019/20:1995 av Lars Hjälmered (M) yrkandena 1 och 2,

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 11,
2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22 och
2019/20:3252 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5.

Reservation 7 (M, KD)

6. Digitalisering av tillståndsprocesser

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 11 och 12,
2019/20:3260 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt
2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1.

7. Förbättrade tillståndsprocesser för vattenbruket

Riksdagen avslår motion

2019/20:601 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 8 (SD)

8. Tillståndsplikt för motorfordonsverkstäder

Riksdagen avslår motion

2019/20:984 av Joakim Sandell (S).

9. Länsstyrelsernas miljö tillståndsprocesser

Riksdagen avslår motion

2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 12.

Reservation 9 (M, KD)

10. Kommunal tillstyrkan av vindkraft

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2374 av Carl-Oskar Bohlin (M) och
2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 12.

Reservation 10 (KD)

11. Kumulativ påverkan på rennäringen

Riksdagen avslår motion

2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 53.

Reservation 11 (SD)

Regler och riktvärden för buller

12. Buller från idrottsanläggningar och motorbanor

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:296 av Ingemar Kihlström (KD),
2019/20:1456 av Maria Stockhaus (M),
2019/20:2069 av Mathias Tegnér och Leif Nysmed (båda S),
2019/20:3046 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 5,
2019/20:3135 av Anna Wallentheim m.fl. (S),
2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 22 och

2019/20:3379 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 3.

Reservation 12 (M, C)

Reservation 13 (L)

13. Buller från vindkraftverk

Riksdagen avslår motion

2019/20:2791 av Magnus Oscarsson (KD).

14. Buller på skolgårdar

Riksdagen avslår motion

2019/20:3266 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 38.

Reservation 14 (C)

Övriga miljöfrågor av övergripande karaktär

15. Tillsyn av tillståndspliktiga gårdar

Riksdagen avslår motion

2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 41, 43 och 44.

Reservation 15 (SD)

16. Miljökriterierna inom offentlig upphandling

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2761 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 4,

2019/20:3107 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 30 och

2019/20:3258 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 15.

Reservation 16 (C)

Reservation 17 (KD)

17. Offentliga medel till miljöorganisationer

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3106 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 13 och

2019/20:3260 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 35.

Reservation 18 (C)

18. Processuella regler

Riksdagen avslår motion

2019/20:2244 av John Widegren (M).

19. Utvärdering av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet

Riksdagen avslår motion

2019/20:2666 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 21.

Reservation 19 (M, KD)

*Förenklad beredning***20. Motioner som bereds förenklad**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Därmed avslår riksdagen de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 16 april 2020

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Ulrika Heie

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Heie (C), Maria Gardfjell (MP), Martin Kinnunen (SD), Jon Thorbjörnson (V), Mikael Damsgaard (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), John Weinerhall (M), Fredrik Malm (L), Solveig Zander (C), Anna Vikström (S), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Leif Nysmed (S), Mathias Tegnér (S), Serkan Köse (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Camilla Brodin (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet ett 80-tal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20 som bl.a. handlar om miljömålssystemet, äganderettsfrågor, tillståndsprövning samt regler och riktvärden för buller. Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. Dessa yrkanden behandlas därför i förenklad ordning.

Utskottets överväganden

Miljömålssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om revidering och anpassning av miljömålssystemet. Utskottet hänvisar bl.a. till det redan befintliga utvecklingsarbetet av miljömålen.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD) och 3 (C).

Motionerna

Revidering av de svenska miljömålen

I kommittémotion 2019/20:2665 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 1 föreslås en revidering av de svenska miljömålen. Motionärerna anser att Miljömålsrådet bör få i uppdrag att identifiera och rensa ut överlappande miljömål och styrmiddel som enligt motionärerna står i konflikt med varandra.

I kommittémotion 2019/20:604 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 19 anförs att miljö kvalitetsmålen bör arbetas om i syfte att ta bort målsättningar som motionärerna anser vara utopiska, dvs. omöjliga att uppnå. Som exempel nämner de att ett stort antal arter i svensk natur inte kan förväntas uppnå gynnsam bevarandestatus.

Anpassning av miljömålssystemet till de globala hållbarhetsmålen m.m.

I partimotion 2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1 anförs att miljö- och klimatarbetet bör utgå i från Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling. Vidare i kommittémotion 2019/20:3258 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1 föreslås en bred översyn och uppdatering av miljömålssystemet, som också anpassar och förenar dem med FN:s hållbarhetsmål. Motionärerna anser att med nya hållbarhetsmål kan vi arbeta för att förstärka och effektivisera miljöarbetet och samtidigt integrera det med hållbarhetsarbetet både nationellt och internationellt. För att vara långsiktiga bör de nya målen och system för uppföljning tas fram och beslutas med brett stöd i riksdagen.

Enligt motion 2019/20:3133 av Lawen Redar (S) bör en långsiktig hållbar utveckling säkras. Motionären framhåller bl.a. att det behövs ytterligare kunskap om hur en utebliven eller negativ ekonomisk tillväxt påverkar samhället i sin helhet.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Revidering av de svenska miljömålen

Våren 2010 antog riksdagen en ny målstruktur för det svenska miljöarbetet med ett utvecklat generationsmål (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr 2009/10:377). Systemet består av ett generationsmål och 16 miljö-kvalitetsmål med preciseringar. Generationsmålet visar riktningen för vad som måste göras inom en generation för att miljö-kvalitetsmålen ska nås. Generationsmålet är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Miljö-kvalitetsmålen, i sin tur, beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Preciseringarna ska förtydliga vad miljö-kvalitets-målen innebär och används även som kriterier vid uppföljningen av målen. Därtill finns samt 16 aktuella etappmål med målår 2020 eller senare. Etapp-målen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljö-kvalitetsmål.

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten ska regeringen för riksdagen redovisa mål och resultat som uppnåtts inom olika områden. Som en del i utskottens löpande uppföljning har Miljö- och jordbruksutskottet under de senaste åren beslutat att följa upp regeringens resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen. I utskottets behandling av årets budgetproposition (se prop. 2019/20:1 utg.omr. 20 och 23, bet. 2019/20:MJU1 och MJU2) anför utskottet att det ser positivt på det utvecklings- och erfarenhetsutbyte som har pågått mellan företrädare för regeringen och miljö- och jordbruksutskottet i syfte att utveckla resultatredovisningen i budgetpropositionerna. Liksom tidigare har det förts en dialog under det gångna året såväl på politisk nivå mellan de ansvariga statssekreterarna i Regeringskansliet och utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp som på tjänstemannanivå. Utskottet anser liksom tidigare att det är väsentligt att dialogen fortsätter att utvecklas.

2014 inrättade regeringen det nuvarande Miljömålsrådet. Rådet syftar till att utgöra en plattform för ett intensifierat arbete på alla nivåer i samhället för att nå Sveriges miljömål. Miljömålsrådet presenterar den 1 mars varje år åtgärder som myndigheterna åtar sig att vidta för att öka takten i arbetet med att nå miljömålen. Miljömålsrådets uppdrag pågår till den 6 maj 2022.

I januari 2019 överlämnade Naturvårdsverket rapporten *Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019* (rapport 6865) till regeringen. I rapporten utvärderar verket möjligheterna att nå miljö-kvalitetsmålen och generations-målet och lämnar 18 åtgärdsförslag framtagna i samverkan med flera andra myndigheter samt länsstyrelser. Utöver det redovisar Naturvårdsverket även egna bedömningar och förslag. I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 20) bedömer regeringen att Naturvårdsverkets rapport utgör en god grund för att fortsätta att utveckla styrmedel och åtgärder för att öka takten i arbetet för att nå miljömålen. Verkets förslag bereds inom Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 20) anför regeringen att de nationella miljömålen fortsätter att utgöra en viktig grund för

det svenska arbetet med klimat- och miljöutmaningar. Vidare redovisar regeringen att miljömålen konkretiserar den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling. Målen är en viktig utgångspunkt för det nationella genomförandet av Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling. Målen kopplar även till andra tvärssektoriella mål som t.ex. EU:s mål om klimat och energi (Europa2020), EU:s energi- och klimatramverk 2030 och Sveriges politik för global utveckling (PGU).

Anpassning av miljömålssystemet till de globala hållbarhetsmålen m.m.

I september 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling. Agendan syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Genom att anta Agenda 2030 har Sverige åtagit sig att införliva agendan i en svensk kontext. Nuvarande regering har, precis som den föregående hade, som ambition att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030, både nationellt och när det gäller att bidra till det globala genomförandet av agendan (se t.ex. prop. 2019/20:1 utg.omr. 2). Samarbete mellan olika aktörer och mellan olika politikområden, liksom mellan nationell, regional och lokal nivå, är avgörande för att genomföra de globala målen. Regeringen anser även att målkonflikter behöver synliggöras och bli föremål för medvetna och övervägda beslut. Regeringen avser att under 2020 återkomma till riksdagen med en samlad inriktning för arbetet med att genomföra och följa upp agendan. Enligt uppgift från Regeringskansliet är en skrivelse planerad till juni 2020.

Arbetet med att införliva Agenda 2030 i svensk politik har pågått under flera år. Dåvarande regering beslutade i mars 2016 att tillsätta en kommitté i form av en nationell delegation för att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030 (dir. 2016:18). Våren 2017 lämnade delegationen dels förslag till åtgärder för att främja informations- och kunskapsspridning om hållbar utveckling, inklusive digitala lösningar, dels en redovisning av i vilken utsträckning Sverige uppfyller agendans mål och vilka områden som behöver stärkas samt förslag till en handlingsplan för Sveriges genomförande av agendan. I juni 2018 beslutade dåvarande regering om en handlingsplan för åren 2018–2020. Handlingsplanen syftar till att underlätta för olika samhällsaktörers bidrag till en fortsatt omställning samt ge fortsatt kraft till den politik som regeringen driver för hållbarhet. Handlingsplanen fokuserar på det nationella genomförandet av Agenda 2030, men omfattar även Sveriges bidrag till det globala genomförandet av agendan. I samband med handlingsplanen för Agenda 2030 gav regeringen uppdrag till flera myndigheter.

I mars 2019 presenterade delegationen sitt slutbetänkande (SOU 2019:13) i vilket delegationen lämnar förslag till hur arbetet med att genomföra Agenda 2030 ska bedrivas i fortsättningen. Till följd av delegationens betänkande har

regeringen gett dels Skolverket, dels Tillväxtverket i uppdrag att på olika sätt utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling. Därtill beslutade regeringen i februari 2020 att tillsätta en särskild utredare, som ska fungera som nationell samordnare, att stödja regeringen i arbetet med att genomföra Agenda 2030 och hållbarhetsmålen nationellt (dir. 2020:17). Samordnaren ska bl.a. stärka, främja och fördjupa de olika aktörernas arbete med att genomföra agendan genom att samverka med kommuner och regioner, regionala och lokala aktörer, näringslivet och det civila samhället. Utredaren ska också ta fram ett verktyg där data och statistik görs tillgängligt så att det går att följa Sveriges arbete för att nå de globala målen. Samordnaren ska lämna en delredovisning av arbetet senast den 1 mars 2022. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2024.

Våren 2019 behandlade riksdagen regeringens skrivelse 2017/18:265 Miljömålen – med sikte på framtiden (bet. 2018/19:MJU18, rskr 2018/19:275). Utskottets sammantagna bedömning var att Sverige bedriver ett ständigt pågående arbete för en i olika hänseenden hållbar utveckling och för att nå såväl de nationella miljömålen som FN:s hållbarhetsmål.

Som redovisas ovan konstaterar regeringen i årets budgetproposition (prop. 2019/20:1 utg.omr. 20) att de nationella miljömålen fortsätter att utgöra en viktig grund för det svenska arbetet med klimat- och miljöutmaningar. Vidare redovisar regeringen att miljömålen konkretiserar den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling. Målen är en viktig utgångspunkt för det nationella genomförandet av Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling. Regeringen påpekar att målen även kopplar till andra tvärsektoriella mål som t.ex. EU:s mål om klimat och energi (Europa2020), EU:s energi- och klimatrampverk 2030 samt Sveriges politik för global utveckling (PGU).

Utskottets ställningstagande

Revidering av de svenska miljömålen

Utskottet vill inledningsvis påminna om att dagens miljömålssystem är resultatet av en grundlig prövning i riksdagen våren 2010. Utskottet konstaterar att miljömålssystemet ger nödvändig struktur åt den svenska miljöpolitiken, och att såväl generationsmålet som de 16 miljömålen förutsätter att Sverige driver en ambitiös klimat- och miljöpolitik inte bara nationellt utan även i internationella sammanhang.

När det gäller utvecklingen av miljömålssystemet vill utskottet hänvisa till det uppföljningsarbete som pågår kring den ekonomiska styrningen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård respektive 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Genom uppföljning och utvärdering har utskottet under flera år tagit en mycket aktiv del i detta arbete. Det pågår ett erfarenhetsutbyte mellan utskottet och företrädare för regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras, t.ex. i valet av indikatorer och deras koppling till målen. Utskottet förutsätter att denna dialog fortsätter att utvecklas. Med hänvisning till det ovan anförda ser utskottet ingen anledning

att föreslå en revidering av miljömålen på det sätt som det anförs i motionerna 2019/20:2665 (M) yrkande 1 och 2019/20:604 (SD) yrkande 19. Motionsyrkandena avstyrks.

Anpassning av miljömålssystemet till de globala hållbarhetsmålen m.m.

Det råder ingen tvekan om att arbetet för att nå de globala målen för hållbar utveckling är mycket angeläget. Utskottet har tidigare under mandatperioden anfört att Sverige bedriver ett ständigt pågående arbete för en i olika hänseenden hållbar utveckling och för att nå FN:s hållbarhetsmål. I likhet med regeringen bedömer utskottet att miljömålen konkretiserar den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling och att målen är en viktig utgångspunkt för det nationella genomförandet av Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling. Utskottet anser därmed att motionerna 2019/20:3107 (C) yrkande 1, 2019/20:3258 (C) yrkande 1 och 2019/20:3133 (S) i allt väsentligt är att betrakta som tillgodosedda. Motionsyrkandena avstyrks.

Äganderätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om äganderättsfrågor. Utskottet hänvisar främst till den pågående utredningen om bl.a. stärkt äganderätt och nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark.

Jämför reservation 4 (SD), 5 (M, KD) och 6 (SD) samt särskilt yttrande 1 (C).

Motionerna

Markägarens inflytande och möjlighet till rättslig prövning m.m.

I kommittémotion 2019/20:611 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås att beslut om att undanta privat mark från brukande ska fattas endast efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats. Dessutom ska beslut om områdesskydd alltid leda till att markägaren får ekonomisk ersättning. Motionärerna anser att berörda myndigheter ska ges direktiv som understryker att skogsägarnas brukanderätt i möjligaste mån ska skyddas.

Vidare i kommittémotion 2019/20:3247 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 3 föreslås att rättslig prövning för markägare bör möjliggöras vid begränsningar och restriktioner i markområden med anledning av områdeskydd. Motionärerna lyfter fram att man bör förenkla prövning i syfte att värna äganderätten för skogsägare. Motionärerna vill av denna anledning se bl.a. tydligare instruktioner till relevanta myndigheter.

I motion 2019/20:2559 av Mats Green (M) anför motionären att äganderätten ska stärkas genom delaktighet, påverkan och rätt för markägare att överklaga samtliga beslut som berör deras egendom. Motionären anför att t.ex. nyckelbiotoper kan utpekas på ett område utan att markägaren har blivit informerad eller haft möjlighet att överklaga.

Äganderätt och planering av grön infrastruktur

I kommittémotion 2019/20:2667 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 5 föreslås att arbetet med befintliga handlingsplaner för grön infrastruktur avbryts och att inga nya handlingsplaner tas fram till dess att regeringen har utrett hur projektet påverkar det enskilda ägandet och brukandet. Motionärerna framhåller att intentionen med upprättandet av handlingsplaner var att det inte skulle påverka det privata ägandet men att det nu kommer varningssignaler från ägare om att så är fallet.

Vidare i kommittémotion 2019/20:604 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 4 och kommittémotion 2019/20:611 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att planering av grön infrastruktur inte bör omfatta enskilda markägare. Enligt motionärerna förekommer det planer på framtida skydd tvärs över enskild mark. Enligt motionärerna åsidosätter denna typ av planering likheten inför lagen, och enskilda markägare ska inte behöva omfattas av den. Motionärerna menar att den här typen av naturvård i stället bör bedrivas på statligt ägd mark eller i samarbete med stora skogsbolag.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Markägarens inflytande och möjlighet till rättslig prövning m.m.

Skyddet för äganderätten, det s.k. egendomsskyddet, är en grundläggande fri- och rättighet enligt regeringsformen (RF) och Europakonventionen. Vid samtliga slag av ingrepp i egendomsskyddet gäller enligt såväl RF som Europakonventionen en proportionalitetsprincip som innebär att nödvändigheten av ett intrång som sker i skyddet för egendom med hänvisning till det allmännas intresse måste balanseras mot den skada den enskilde drabbas av till följd av intrånget. Av 2 kap. 15 § andra stycket RF följer vidare att den enskilde ska vara tillförsäkrad ersättning när det allmänna inskränker någons användning av mark eller byggnad på ett sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten.

I de fall en lag innebär att användningen av mark eller byggnad inskränks av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller att rätten till ersättning bestäms genom lag. För sådana rådighetsinskränkningar får det alltså övervägas om en rätt till ersättning ska införas. I 31 kap. 4 § miljöbalken anges sådana beslut enligt miljöbalken som berättigar till ersättning, exempelvis beslut som gäller naturreservat och beslut om biotopskyddsområden. I 31 kap. 2 § miljöbalken anges att bestämmelserna i expropriationslagen (1972:719)

som huvudregel ska gälla vid ersättning enligt 31 kap. miljöbalken. År 2010 höjdes den ersättning som betalas vid expropriation och andra åtgärder där fastigheter tas i anspråk med tvång (prop. 2009/10:162).

Våren 2018 föreslog miljö- och jordbruksutskottet ett tillkännagivande till regeringen i fråga om arbetet med att utforma kompensationsmodeller vid inskränkningar i äganderätten. Utskottet noterade inledningsvis att det pågår ett arbete när det gäller rådighetsinskränkningar i samband med inrättande av vattenskyddsområden och rådighetsinskränkningar med stöd av artskydds-förordningen. Däremot bedömde utskottet att det finns anledning att även på andra områden granska och föreslå ändringar i de bestämmelser som möjliggör rådighetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl. Utskottet beskrev det som angeläget att ytterligare initiativ tas för att utreda vilka slags kompensationsmodeller som skulle kunna utformas för att begränsa de ekonomiska förluster som markägare kan drabbas av till följd av rådighetsinskränkningar. Kammaren biföll utskottets förslag (bet. 2017/18:MJU19, rskr 2017/18:217).

I juni 2019 riktade konstitutionsutskottet en uppmaning till regeringen om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté som ska se över och stärka det grundlagsreglerade egendomsskyddet. Konstitutionsutskottet anförde att det är betydelsefullt att samhället värnar äganderätten och att markägare så långt som möjligt bör få bestämma över sin egendom. Beslut som rör exempelvis skydd av värdefulla områden, arter och ekosystem bör bygga på samarbete med markägare och respekt för äganderätten. Med stärkt egendomsskydd säkras Sveriges viktiga naturtillgångar och en omställning till ett mer hållbart samhälle, enligt utskottet. Kammaren följde utskottets förslag (bet. 2018/19:KU27, rskr. 2018/19:281).

Det framgår av den skrivelse över åtgärder vidtagna under 2019 som överlämnades till riksdagen den 11 mars 2020 att riksdagens båda tillkännagivanden i fråga om egendomsskyddet inte är slutbehandlade. Det framgår vidare att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att identifiera vilka åtgärder som kan vidtas med anledning av riksdagens uppmaningar (skr. 2019/20:75, s. 225).

Bland annat pågår det ett arbete inom Regeringskansliet med att initiera en översyn av systematiken i fråga om bestämmelserna i 7 kap. miljöbalken om skydd av områden. I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 23) anför regeringen att äganderätten till skog behöver stärkas och värnas. Det finns ett behov av att öka förtroendet mellan skogsägare, myndigheter och andra berörda aktörer samt att öka legitimiteten och förutsebarheten för skogs- och naturvårdspolitiken. Inskränkningar i äganderätten till mark måste vara förenliga med proportionalitetsprincipen. Markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till. Regeringen tillskjuter därför 50 miljoner kronor för att värna äganderätt till skog.

I januari 2019 slöt Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse (nedan januariavtalet). Till följd

av avtalet tillsatte regeringen i juli 2019 en utredning om stärkt äganderätt, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark, samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (dir. 2019:46, nedan Skogsutredningen). I motiven för Skogsutredningen nämns bl.a. att rättssäkerheten ska stärkas för markägare och företag att och det ska säkerställas att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Anslagen för ersättningar för skyddad mark ska vara tillräckliga för detta. En annan central del av utredningen är att klargöra markägares rätt till ersättning, och hur denna bör beräknas. Därtill ska nya flexibla skydds- och ersättningsformer utredas som bygger på frivillig grund och stärker incitamentsstrukturen i skogsbruket. I utredningen ingår därför att föreslå nya flexibla skydds- och ersättningsformer som ekonomiskt eller på annat sätt gynnar markägare som bevarar biologisk mångfald och gynnar allmänna intressen, samtidigt som det är möjligt att utveckla och få verksamheter med bas i skog att växa. Formerna ska vara effektiva för att bidra till en förvaltning där den biologiska mångfalden säkras långsiktigt. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2020.

I sitt svar den 6 februari 2020 på interpellation 2019/20:224 anförde statsrådet Morgan Johansson att regeringen utöver Skogsutredningen avser att, i enlighet med januariavtalet, tillsätta en utredning om artskyddet. Artskyddsförordningen ska ses över för den på ett effektivt och rättssäkert sätt ska kunna skydda hotade arter och vara tydlig gentemot markägare om när man har rätt till ersättning. Statsrådet konstaterade att frågeställningar som rör skyddet för äganderätten kan uppkomma i skilda sammanhang och på många olika rättsområden. Svåra avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen behöver ofta göras inte minst på områden där hälsoskydds, miljöskydds- och säkerhetsskäl kan motivera begränsningar av skyddet för äganderätten. Utöver de båda utredningarna nämnde statsrådet att det även finns en särskild strandskyddsutredning som regeringen nu ska genomföra. Statsrådet underströk att de utredningar som pågår och planeras har i uppgift att överväga och föreslå en rad olika lagändringar som är av stor betydelse för markägares rätt. Ett av Skogsutredningens uttalade syften är dessutom att värna och stärka den privata äganderätten till skogen. Statsrådet bedömde att det framför allt är frågeställningar som hänger samman med äganderätten till skogen som är bakgrunden till riksdagens tillkännagivande. Regeringen kommer därför att invänta resultatet av bl.a. Skogsutredningen och se vilka förändringar som kan behöva genomföras.

Avslutningsvis framhöll Morgan Johansson att den nuvarande utformningen av egendomsskyddet i grundlag är ett resultat av det omfattande arbete som gjordes, i brett politiskt samförstånd, i Grundlagsutredningen. Detta trädde i kraft så sent som 2011.

Äganderätt och grön infrastruktur

Naturvårdsverket definierar grön infrastruktur som ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet. I praktiken innebär arbetet med grön infrastruktur att skydd, bevarande, restaurering och återskapande av livsmiljöer, ekosystemfunktioner och naturliga processer beaktas i såväl fysisk planering och pågående mark- och vattenanvändning som i brukande och förvaltning av naturresurser. Regionala handlingsplaner för grön infrastruktur är en central åtgärd i den nationella strategin för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141, bet. 2013/14:MJU27, rskr 2013/14:359).

I oktober 2018 redovisade länsstyrelserna ett regeringsuppdrag där det framgår att arbetet med grön infrastruktur möjliggör ökad transparens och att det ger underlag för landskapsaktörer (se prop. 2019/20:1 utg.omr. 20). I oktober 2018 redovisade även Naturvårdsverket ett uppdrag om grön infrastruktur (NV-01521-1). Av redovisningen framgår att området är under utveckling och att många komplexa frågor nu hanteras. Myndigheten bedömer att fortsatt och fördjupad dialog samt samverkan med berörda aktörer är avgörande. Därtill pekar myndigheten ut förutsättningarna och områden som är relevanta att fokusera på i det långsiktiga arbetet med grön infrastruktur.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1, utg.omr. 20) anför regeringen att staten ska vara föregångare i hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn. Regeringen påpekar att Sveriges skogsägare i dag gör ett viktigt arbete med att vårda och värna skogens biologiska värden. Samtidigt måste miljöhänsynen i skogsbruket öka och det behövs fortsatta åtgärder för ett variationsrikt och hållbart brukande av skogslandskapet för att nå miljö- kvalitetsmålen och friluftslivsmålen. Regeringen anser att det som sker i vardagslandskapet har störst betydelse för att nå preciseringen om gynnsam bevarandestatus för i Sverige naturligt förekommande naturtyper och arter. Hänsyn i nyttjandet av mark och vatten, inklusive val av brukningsmetoder, dvs. sådana som är hållbara från biologisk mångfaldssynpunkt, är därför av stor vikt.

Regeringen bedömer vidare att de regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur på sikt kommer att stärka ekologiska samband i landskapet och förbättra förutsättningarna för ekosystemtjänster. Regeringen bedömer även att arbetet med grön infrastruktur har gett en ökad medvetenhet om behovet av ett landskapsperspektiv när det gäller bevarandet av biologisk mångfald. Samtidigt bedömer regeringen att nuvarande bevarandeåtgärder av olika slag, t.ex. inom ramen för grön infrastruktur, inte är tillräckliga. Nyttjandet av mark- och vatten ska också vara hållbart i ett förändrat klimat.

Som redovisas ovan följer det av januariavtalet att regeringen har åtagit sig att se över artskyddsförordningen för att effektivt och rättssäkert kunna skydda hotade arter och vara tydlig gentemot markägare om när man har rätt till ersättning. Som också redovisas ovan har regeringen tillsatt en utredning om

stärkt äganderätt, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (Skogsutredningen). I motiven för Skogsutredningen nämns bl.a. att rättssäkerheten ska stärkas för markägare och företag och att det ska säkerställas att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Ett annat centralt motiv för utredningen är att klargöra markägares rätt till ersättning, och hur denna bör beräknas. Därtill ska nya flexibla skydds- och ersättningsformer utredas som bygger på frivillig grund och stärker incitamentsstrukturen i skogsbruket. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2020.

Utskottets ställningstagande

Markägares inflytande och möjlighet till rättslig prövning m.m.

De senaste årens tillkännagivanden vittnar om den stora betydelse som riksdagen tillskriver samhällets värnande av äganderätten. Riksdagen har tydligt gjort för regeringen att markägare så långt som möjligt bör få bestämma över sin egendom och att kompensationsmodeller bör utformas för att begränsa de ekonomiska förluster som markägare kan drabbas av till följd av rådhetsinskränkningar. Utskottet välkomnar därför att regeringen har tillsatt Skogsutredningen och även har aviserat en utredning om artskyddet. Utskottet konstaterar att dessa utredningar syftar till att bl.a. stärka markägares rättigheter, inte minst i fråga om möjligheter till rättslig prövning och ersättning vid rådhetsinskränkningar. Utskottet förutsätter att regeringen fullföljer dessa utredningar. I avvaktan på det arbete som därmed redan pågår för att tillgodose riksdagens tillkännagivanden på detta område anser utskottet att motionerna 2019/20:611 (SD) yrkande 6, 2019/20:3247 (C) yrkande 3 och 2019/20:2559 (M) kan lämnas utan vidare åtgärd.

Äganderätt och grön infrastruktur

Utskottet delar regeringens uppfattning om att skogsägare gör ett viktigt arbete med att vårda och värna skogens biologiska värden. Sverige ska ha en hög ambition i arbetet med biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Analogt med tidigare resonemang påminner utskottet om att äganderätten samtidigt måste beaktas. Utskottet noterar att artskyddsförordningen till följd av januariavtalet ska ses över i syfte att effektivt skydda hotade arter samtidigt som markägares rättssäkerhet och möjlighet till ersättning värnas. I avvaktan på denna översyn föreslår utskottet att motionerna 2019/20:2667 (M) yrkande 5, 2019/20:604 (SD) yrkande 4 och 2019/20:611 (SD) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

Tillståndsprövning och miljöfarlig verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillståndsprövning och miljöfarlig verksamhet. Utskottet hänvisar bl.a. till det arbete som pågår inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 7 (M, KD), 8 (SD), 9 (M, KD), 10 (KD) och 11 (SD).

Motionerna

Effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider

I flera motioner efterfrågas åtgärder för att på olika sätt effektivisera tillståndprocesser. I partimotion 2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22 föreslås ett grönt snabbspår för snabbare handläggning av tillstånd till verksamheter som kan skapa klimatnytta. Enligt Moderaterna råder det långa handläggningstider för tillstånd till verksamheter som skulle kunna skapa klimatnytta. Åtgärder som syftar till att minska utsläpp, eller tillstånd för att starta test- eller provverksamheter bör få kunna genomgå en snabbare hantering. På liknande sätt efterfrågas i kommittémotion 2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 11 kortare handläggningstid för tillstånd till åtgärder som syftar till att minska utsläpp eller tillstånd för att starta test- eller provverksamhet för minskade utsläpp.

Vidare förordas i motion 2019/20:1995 av Lars Hjälmered (M) yrkande 1 initiativ för att generellt förkorta hanteringstiderna för miljötillstånd. I samma motion yrkande 2 förordas införandet av en grön gräddfil för näringslivet. Företag som vill göra miljöförbättrande åtgärder bör få en snabb tillståndshantering.

Även enligt motion 2019/20:3252 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5 tar tillståndshantering allt för lång tid och behöver därför effektiviseras. Motionären framhåller att bristen på effektivitet hos myndigheterna och bristande förutsägbarhet försvårar för företag och organisationer i branschen.

Avslutningsvis framförs i motion 2019/20:1338 av Sten Bergheden (M) att regeringen bör göra en grundlig översyn av miljöbalken i syfte att minska byråkratin, avgiftsnivåerna och regelkrånglet för att på så sätt underlätta för företag och privatpersoner.

Digitalisering av tillståndprocesser

I partimotion 2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 11 och 12 och kommittémotion 2019/20:3260 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 efterfrågar motionärerna att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter underlättas genom en ökad digitalisering av olika tillståndprocesser. Motionärerna påtalar att en lantbrukare har många myndighets-

kontakter, att regelverken är snåriga och att handläggningstiderna är långa. Motionärerna menar att modernisering och digitalisering av tillståndsprocesser och förtydligade uppdrag till myndigheter kan minska den administrativa bördan. Motionärerna anser även att konceptet ”en väg in” ska tillämpas av myndigheterna, vilket skulle underlätta för stödmottagarna.

På liknande sätt anförs i motion 2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter bör underlättas genom ”en dörr in” och med hjälp av ökad digitalisering av tillståndsprocesser.

Förbättrade tillståndsprocesser för vattenbruket

Enligt kommittémotion 2019/20:601 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 10 bör miljöbalken moderniseras och tillståndsprocessen förenklas så att det blir smidigare att etablera och expandera fiskodlingar. Enligt motionärerna bromsar rådande lagstiftning initiativ till att införa nya, mindre miljöpåverkande odlingstekniker liksom odling av nya arter. Motionärerna menar att tillståndsprocessen för fiskodling kan ta många år och även variera stort mellan olika län.

Anmälningsskyldighet för motorfordonsverkstäder

Enligt motion 2019/20:984 av Joakim Sandell (S) bör man undersöka möjligheten att göra motorfordonsverkstäder till anmälningsskyldig verksamhet enligt miljöprövningsförordningen. Motionären anser att motorfordonsverkstädernas miljöpåverkan motiverar en anmälningsskyldighet, och det skulle även göra det möjligt att bedriva tillsyn på samtliga verkstäder.

Länsstyrelsernas miljö tillståndsprocesser

Enligt kommittémotion 2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 12 behöver miljö tillståndsprocesserna hos länsstyrelserna effektiviseras. Motionärerna anser att miljö tillståndsprocessen hos länsstyrelserna i dag tar alldeles för lång tid, vilket inte bara motverkar livsmedelsstrategin utan även försvårar för enskilda näringsidkare.

Kommunal tillstyrkan av vindkraftverk

Enligt kommittémotion 2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 12 ska kommunernas veto vid vindkraftsetableringar finnas kvar för att skydda lokalbefolkningen och värna det kommunala självstyret.

Tvärtemot anförs det i motion 2019/20:2374 av Carl-Oskar Bohlin (M) att regeringen bör återkomma med förslag om ett avskaffande av det kommunala vetot vid etablering av vindkraftsparker.

Kumulativ påverkan på rennäringen

Enligt kommittémotion 2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 53 behövs det en utredning av miljöbalkens regler och andra regler för att säkerställa att de förmår att ta hänsyn till den kumulativa påverkan på enskilda samebyars renskötsel. Enligt motionärerna finns det en risk att vissa samebyar får anpassa renskötseln efter t.ex. vattenkraftsutbyggnad, gruvnäring, vindkraftsutbyggnad och annan infrastrukturexploatering, vilket kan minska möjligheterna att bedriva rennäring.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider

Frågan om effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider har under de senaste åren behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen och har lett till ett antal tillkännagivanden i dessa frågor.

Våren 2017 föreslog miljö- och jordbruksutskottet ett tillkännagivande om förenklade och förkortade tillståndprocesser. I sitt ställningstagande anförde utskottet bl.a. att det är bra att Sverige har en krävande miljölagstiftning, men att tillståndprocesserna samtidigt måste utformas på ett sådant sätt att de inte i onödan hindrar, försenar eller fördröjer investeringar som moderniserar verksamheter, skapar jobb och tillväxt och i slutändan ofta minskar den samlade miljöpåverkan. Myndigheternas prövningar och krav på underlag ska vara enkla, förutsägbara och effektiva. En del i detta är att kraven på det underlag som krävs för prövning av en viss fråga inte ska ställas högre än vad som är motiverat av miljöskäl. En annan del som måste åtgärdas är de generellt sett långa handläggningstiderna i tillståndsärenden. Utskottet anförde att det i detta avseende t.ex. kan övervägas om företag som vill göra miljöförbättrande åtgärder, och då ofta måste ansöka om tillstånd på nytt, bör premieras genom att ges en ”grön gräddfil” – dvs. en skyndsammare handläggning – i tillståndshandlingen. Vidare ansåg utskottet att det bör ställas upp tydliga mål för hur lång tid handläggningen bör få ta i normalfallet i olika slags tillståndsärenden. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (bet. 2016/17:MJU22, rskr. 2016/17:289).

Våren 2018 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att ytterligare reformera tillståndprocesserna för miljöpåverkande verksamheter. I sitt ställningstagande anförde utskottet att det ser positivt på de arbeten med tillståndprocesser och handläggningstider som pågår, men att det fortfarande finns starka skäl för ytterligare insatser för att förbättra tillståndprocesserna. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2017/18:MJU19, rskr. 2017/18:217).

Även våren 2019 föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen i fråga om tillståndprocesser, denna gång om ett s.k. grönt spår för att ta ytterligare steg för att förbättra tillståndprocesserna. Riksdagen biföll utskottets förslag (bet. 2018/19:MJU18, rskr 2018/19:275).

Med anledning av bl.a. proposition 2004/05:129 En effektivare miljöprövning, riksdagens tillkännagivanden på området och Industrilivet gav Regeringskansliet i januari 2018 en utredare i uppdrag att undersöka om det nuvarande systemet för miljöprövning av miljöfarlig verksamhet är utformat på ett sätt som främjar investeringar som driver teknik- och metodutvecklingen mot minskad negativ miljöpåverkan. Utredaren fick även i uppdrag att föreslå åtgärder för att prövningen av verksamheter enligt miljöbalken ska främja investeringar som bidrar till en grön omställning. Utredningen skulle även föreslå hur miljöprövningsprocessen kan bli mer effektiv och ändamålsenlig.

I oktober 2018 presenterades promemorian Anpassad miljöprövning för en grön omställning (Ds 2018:38). Promemorian inleds med en översikt av rättsläget efter de ändringar i regelverket för miljöprövning som har gjorts i syfte att effektivisera miljöprövningen (bl.a. genom prop. 2004/05:129) och en analys av huruvida det angivna syftet har uppnåtts. Sammanfattningsvis anför utredaren att möjligheten att ansöka om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § miljöbalken har bidragit till en effektivare miljöprövning. Möjligheten att ansöka om ändringstillstånd är mycket värdefull för verksamhetsutövarna och får betraktas som en framgångsrik ändring som har bidragit till en mer ändamålsenlig miljöprövningsprocess.

Utredaren konstaterar att det även är vanligt att anmäla ändringar av miljöfarliga tillståndsgivna verksamheter enligt 1 kap. 4 § första stycket miljöprövningsförordningen (2013:251). Bestämmelsens tillämpningsområde är dock enligt utredaren otydligt och behöver ses över. Mot denna bakgrund föreslår utredaren en ändring i 1 kap. 4 § första stycket miljöprövningsförordningen.

Därefter beskriver utredaren sina slutsatser om huruvida det är möjligt och ändamålsenligt att införa en skyndsammare handläggning av mål och ärenden som gäller miljöförbättrande åtgärder eller verksamheter. I fråga om införandet av en s.k. grön gräddfil drar utredaren följande slutsats (s. 71):

Det krävs ett politiskt ställningstagande för att avgöra vilka verksamheter eller åtgärder som ska anses vara miljöförbättrande. Det är inte ändamålsenligt att införa en grön gräddfil för vissa mål- och ärendetyper. Däremot skulle bestämmelserna vid ändring av tillståndsgivna miljöfarliga verksamheter kunna ses över i syfte att underlätta genomförandet av miljöförbättrande åtgärder.

Utredaren understryker att det dock finns risker med ett sådant politiskt utpekande. Miljöförbättrande verksamheter och åtgärder kan visa sig ha negativa miljöeffekter i framtiden och om en verksamhet eller åtgärd inte leder till entydiga miljöförbättringar kan bedömningen av vad som är miljöförbättrande ändras och därmed vara oförutsebar.

Utredaren framhåller vidare att även om det går att ange att vissa mål- eller ärendetyper ska handläggas med förtur kommer ett förtursförfarande inte att leda till snabbare handläggningstider utan extra resurser och rekrytering av rätt kompetens. Syftet med ett förtursförfarande kan enligt utredaren även förfelas

av flera skäl. Lokaliseringsprövningen kan ta tid och det får inte ställas lägre krav på prövningen bara för att det rör sig om ett förtursförfarande. En särskild gräddfil för vissa verksamheter och åtgärder kan dessutom bli orättvis i det enskilda fallet och leda till snedvriden konkurrens och suboptimering när en typ av prövning ska prioriteras framför andra prövningar. Med nuvarande prövningsorganisation och med den systematik som miljölagstiftningen bygger på bedömer utredaren att ett förtursförfarande för miljöförbättrande verksamheter och åtgärder inte kommer att leda till en effektivare och mer ändamålsenlig miljöprövningsprocess.

Utredaren föreslår därutöver att det bör sättas mål för handläggningstider. Utredaren bedömer att om sådana mål är flexibla med utrymme för avvikelser i det enskilda fallet, realistiska och möjliga att nå, kan de bidra till att åstadkomma en skyndsammare handläggning utan att försämra skyddet för miljön. En avgörande förutsättning för en skyndsamt handläggning är att den sker i en effektivt utformad prövningsorganisation med resurser som är anpassade till prövningen och att det finns rätt kompetens och erfarenhet hos alla aktörer som deltar i prövningen. Dessutom behöver det göras ett tydligt uppföljningssystem och en konsekvensanalys av vad som händer om målen inte kan nås (s. 8).

Utredaren framhåller vidare att om handläggning mål sätts i regleringsbrev till Domstolsverket och länsstyrelserna så blir målen förankrade hos regeringen som på ett tydligare sätt kan stå bakom prövningsmyndigheten och dela ansvaret för målen genom att avväga vilka resurser som krävs för att målen ska nås. För att handläggning målen ska bli trovärdiga och baseras på mätbara och tydliga kriterier anser utredaren att länsstyrelserna och Domstolsverket, i samråd med mark- och miljödomstolarna, bör ta fram förslag på handläggning mål. Avslutningsvis anför utredaren att det bör läggas ett uppdrag om hur måluppfyllelse kan ske på Tillväxtanalys, Naturvårdsverket, Statskontoret eller någon annan lämplig myndighet (s. 8 f.).

I promemorian behandlas ett antal ytterligare åtgärder som enligt utredaren skulle kunna bidra till en effektivare och mer ändamålsenlig miljöprövningsprocess, bl.a. i fråga om digitalisering av tillståndprocesser vilket redovisas i nästa avsnitt.

Av den skrivelse över 2019 års åtgärder som regeringen överlämnade till riksdagen den 10 mars 2020 framgår att Regeringskansliet arbetar med att ta hand om slutsatserna och förslagen som lämnades i utredningen (skr. 2019/20:75, s. 230).

Som ett ytterligare led i effektiviseringen har regeringen gett länsstyrelserna och Domstolsverket i uppdrag att fr.o.m. 2020 bidra till en sammanhållen statistikredovisning. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att förbereda så att myndigheten fr.o.m. 2021 kan ansvara för att ta emot, sammanställa, analysera och presentera den statistik som övriga myndigheter bidragit med (skr. 2019/20:75, s. 230).

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 20) framhåller regeringen att den arbetar med att effektivisera miljöprövningen, och att

tillståndsprövningen enligt miljöbalken är en prioriterad fråga. Att tillståndsprövningen är effektiv och säkerställer ett högt miljöskydd är angeläget både ur ett företagarperspektiv och ur ett miljöperspektiv.

I den klimatpolitiska handlingsplanen (prop. 2019/20:65), som riksdagen behandlar under våren 2020, bedömer regeringen att en översyn av miljöbalken bör prioriteras. Regeringen anser att denna översyn främst ska gälla prövning av verksamheter som ger upphov till utsläpp av växthusgaser i Sverige men också prövning av verksamheter med lokal miljöpåverkan som bidrar till att nå klimatmålen men som i dag har svårt att tillgodoräkna sig klimatnyttan i prövningen. Regeringen anser mot denna bakgrund att en utredning i syfte att åstadkomma en mer effektiv och ändamålsenlig miljöprövning som möjliggör en snabbare omställning till fossilfrihet bör tillsättas. Regeringens avsikt med en sådan utredning är bl.a. att se över möjligheterna att underlätta för industrin att bidra till omställningen (prop. 2019/20:65 s. 82).

Digitalisering av tillståndsprocesser

I skrivelse 2017/18:47 Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning presenterade regeringen strategier som anger inriktningen för regeringens digitaliseringspolitik. Avsikten är att återkomma till riksdagen med uppföljning av digitaliseringspolitiken, i enlighet med det av riksdagen beslutade målet att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Trafikskottet anförde bl.a. följande i sin behandling av skrivelsen (bet. 2017/18:TU9, s. 11):

I skrivelse 2017/18:47 påminner regeringen om sin övergripande vision för digitaliseringspolitiken, dvs. att uppnå ett hållbart digitaliserat Sverige där alla i hela landet är en del av och har förtroende för det digitaliserade samhället. Utskottet kan ansluta sig till denna vision. Syftet med digitaliseringen är att förenkla vardagen och skapa konkurrenskraft och nya jobb. [...]

Utskottet instämmer med regeringen i att digitaliseringen kan användas för att utveckla nya innovativa lösningar som förbättrar förutsättningarna att leva och verka inte minst på landsbygden. I detta ingår även att utveckla nya lösningar för att förmedla ännu bättre service.

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 2) meddelade regeringen flera satsningar för att öka takten i digitaliseringen av det offentliga Sverige. En av nyheterna var Myndigheten för digital förvaltning som ska samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen, ansvara för den förvaltningsgemensamma digital infrastrukturen, bistå regeringen med underlag för utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen samt följa och analysera utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. Myndigheten inrättades i september 2018.

Våren 2017 beslutade riksdagen om en livsmedelsstrategi (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338). Strategins över-

Förbättrade tillståndsprocesser för vattenbruket

När det gäller tillståndsprocesser för vattenbruk föreslog utskottet våren 2018 ett tillkännagivande i betänkande 2017/18:MJU13 Fiskeripolitik. Utskottet konstaterade att det svenska vattenbruket har stor utvecklingspotential som bör tas till vara, men kunde samtidigt notera att tillståndsprocessen för vattenbruk är mycket lång. För att det långsiktigt ska vara möjligt att satsa på vattenbruk ansåg utskottet att tillståndsprocessen behöver kortas ned och tillstånden förlängas. Kammaren biföll utskottets förslag (bet. 2018/19:MJU13, rskr 2017/18:182). Det framgår av regeringens skrivelse 2019/20:75 (s. 256 f.) att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

I betänkande 2019/20:MJU11 Fiskeripolitik föreslog utskottet en ytterligare uppmaning till regeringen om att vidta åtgärder för att underlätta utvecklingen av vattenbruket och skyndsamt se över regelverket för att öka graden av vattenbruk. Bland annat nämner utskottet att just tillståndsprocesser i dag gör det komplicerat att starta vattenbruk i Sverige. Kammaren biföll utskottets förslag (bet. 2019/20:MJU11, rskr 2019/20:185).

Regeringen har under de senaste åren tagit ett antal initiativ för att förbättra vattenbrukets förutsättningar, bl.a. i fråga om tillståndsprövningen. I augusti 2018 fick Jordbruksverket i uppdrag att inom ramen för livsmedelsstrategin kartlägga och utreda förutsättningarna för en förenklad prövning av vattenbruksverksamheter (N2018/04401/FJR). Verket ska analysera hur prövningen av vattenbruksverksamheter kan förenklas samtidigt som miljöskyddet bibehålls och vid behov föreslå ändringar. Verket ska särskilt beakta lösningar som kan vara både produktionsdrivande och miljöfrämjande. Jordbruksverket har fått förlängd tid för redovisning av uppdraget till den 30 april 2020.

Vattenbruk kan behöva dispens från strandskyddsreglerna. I enlighet med januariavtalet tillsatte regeringen i juni 2019 en utredning som ska se över strandskyddslagstiftningen (dir. 2019:41). Utredningen ska lämna förslag till författningsändringar i syfte att delvis förbättra förutsättningarna för bostäder och näringsverksamhet för bl.a. småföretagare. Utredningen ska redovisas den 30 november 2020.

Anmälningsplikt för motorfordonsverkstäder

Miljöfarlig verksamhet regleras av 9 kap. miljöbalken och innefattar all användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan medföra störningar för människors hälsa eller miljön. I enlighet med miljöbalken, miljöprövningsförordningen (2013:251) och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd delas miljöfarlig verksamhet in i olika typer av anläggningar: anläggningar som tillståndsprövas av mark- och miljödomstolen (A-anläggningar, t.ex. avfallsdeponier), anläggningar som tillståndsprövas av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation (B-anläggningar, t.ex. avloppsreningsverk) och anläggningar som anmäls till kommunen (C-anläggningar, t.ex. bensinstationer).

Övriga miljöfarliga verksamheter kräver varken tillstånd eller anmälan och är s.k. U-anläggningar. Dit räknas fordonsverkstäder om de inte tvättar fordon i större omfattning eller hanterar större mängder organiska lösningsmedel eller drivmedel (se 19 och 23 kap. miljöprövningsförordningen).

Miljöbalkens bestämmelser gäller emellertid för alla verksamheter och inte bara för de som är tillstånds- eller anmälningspliktiga. Bland annat följer det av miljöbalkens hänsynsregler (2 kap.) och reglerna om egenkontroll (26 kap. 19 §) att verksamhetsutövaren ska planera och kontrollera sin verksamhet för att förebygga eller motverka olägenheter för människors hälsa eller miljön. I ansvaret ingår en skyldighet att skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning för att skydda omgivningen, vilket är ett generellt krav som riktar sig till alla verksamheter. Genom kravet på egenkontroll ska fel och brister i verksamheten kunna upptäckas.

Det framgår av 26 kap. 1 § miljöbalken att tillsynen ska säkerställa syftet med miljöbalken och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken. Tillsynsmyndigheten ska för detta ändamål på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.

Enligt 29 § första stycket 1 miljötillsynsförordningen (2011:13) har länsstyrelsen, med vissa närmare angivna undantag, ansvar för tillsynen i fråga om verksamheter som är tillståndspliktiga enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) och bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Länsstyrelsen får enligt 29 § andra stycket miljötillsynsförordningen överlåta uppgiften att utöva tillsyn enligt första stycket åt en kommunal nämnd enligt 1 kap. 19 och 20 §§. Upptäcks brister i egenkontrollen vid tillsynsbesök kan verksamhetsutövaren bli förelagd att åtgärda bristerna. Tillsynsmyndigheten kan vidare besluta om åtgärdsföreläggande eller förbud mot att fortsätta att driva verksamheten.

Länsstyrelsernas miljötillståndsprocesser

Som redovisats ovan fordrar många verksamheter tillstånd enligt miljöbalken för att få startas och drivas. I miljöprövningsförordningen (2013:251) och förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd finns det angivet vilka verksamheter som är tillståndspliktiga. Det finns också uppgifter om vilken myndighet som tillståndsprövar ansökningar: mark- och miljödomstolen (A-anläggningar) och miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen (B-anläggningar).

Ansökan om tillstånd inleds med samråd enligt 6 kap. 4 § miljöbalken. Därefter upprättar verksamhetsutövaren en ansökan och en miljökonsekvensbeskrivning, som lämnas in tillsammans med ansökan. Efter komplettering, kungörelse och remissförfarande fattar miljöprövningsdelegationerna beslut i de s.k. B-ärendena. Miljöprövningsdelegationernas beslut kan överklagas till

mark- och miljödomstolen och beslut därifrån kan i sin tur överklagas till Mark- och miljööverdomstolen.

Det framgår av förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer att prövningen enligt 9 kap. miljöbalken av miljöfarliga verksamheter med tillståndsplikt B koncentreras till tolv länsstyrelser. Miljöprövningsdelegationerna ska bl.a. pröva ärenden om nya tillstånd, omprövning av tillstånd samt ändring och upphävande av villkor. Prövningsprocessen kan ta olika lång tid beroende på verksamhetens omfattning, miljöpåverkan samt motstående intressen.

Som redovisats ovan har frågan om effektivare tillståndsprocesser och kortare handläggningstider behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen under de senaste åren vilket har resulterat i ett antal tillkännagivanden i dessa frågor. Miljö- och jordbruksutskottet har bl.a. anfört att det är bra att Sverige har en krävande miljölagstiftning, men tillståndsprocesserna samtidigt måste utformas på ett sådant sätt att de inte i onödan hindrar, försenar eller fördyrar investeringar som moderniserar verksamheter, skapar jobb och tillväxt och i slutändan ofta minskar den samlade miljöpåverkan (bet. 2016/17:MJU22, rskr. 2016/17:289).

Som också redovisats ovan presenterades i oktober 2018 promemorian Anpassad miljöprövning för en grön omställning (Ds 2018:38). I promemorian lämnas ett antal förslag och ställningstaganden kring åtgärder som kan effektivisera miljöprövningen. I fråga om miljöprövningsdelegationernas handläggningstider föreslår utredaren följande (s. 97):

Miljöprövningsdelegationernas handläggningsmål ska bestämmas av regeringen i regleringsbrev för länsstyrelserna. Länsstyrelserna får i uppdrag att föreslå nya differentierade handläggningsmål för miljöprövningsdelegationerna. [...] Med hänsyn till den komplexitet som finns i miljöprövningen behöver först en fördjupad analys göras av hur målen ska kunna nås. Tillväxtanalys, Statskontoret, Naturvårdsverket eller annan lämplig myndighet bör få i uppdrag att analysera och utveckla vad som krävs för en sådan måluppfyllelse.

Utredaren lyfter i sammanhanget fram att det å ena sidan råder samstämmiga uppfattningar om vilka faktorer som påverkar handläggningstiden och var det finns förbättringspotential. Å andra sidan framhåller utredaren att vad som tar tid, och varför, varierar från fall till fall, och fördröjningar kan ske i varje steg i prövningsprocessen. För att syftet med miljöprövningen ska nås, måste tillräcklig utredning finnas i varje moment av miljöprövningen och parternas synpunkter måste tillgodoses på ett rimligt sätt. Prövningsmyndighetens avgöranden måste sedan vara motiverade och korrekta. Allt detta tar tid (s. 138).

I sammanhanget kommenterar utredaren även 12 § förvaltningslagen (2017:900). Av paragrafen följer att om ett ärende som har inletts av en enskild part inte har avgjorts i första instans senast inom sex månader, får parten skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet. Myndigheten ska inom fyra veckor från den dag då en sådan begäran kom in antingen avgöra ärendet eller i ett särskilt beslut avslå begäran.

Utredaren anför att denna bestämmelse inte beaktar miljöprövningarnas särskilda förutsättningar. Utredaren hänvisar till att länsstyrelserna har anført att det krävs ett undantag eftersom tiden inte är anpassad till miljöprövningarna. Länsstyrelserna har vidare anført att regeln kommer att leda till ökad administration när ytterligare moment tillförs vilket ökar den totala handläggningstiden. Utredaren anser därför att hänsyn behöver tas till de förslag som lämnas i promemorian när det gäller handläggningstider för miljöprövningsdelegationerna. Annars riskerar författningarna att bli motstridiga. I samband med den fortsatta utredningen om vilka handläggningstider som ska gälla för miljöprövningsdelegationerna anser utredaren att det därför bör utredas hur ett sådant undantag kan göras.

Som redovisats ovan pågår det nu ett arbete inom Regeringskansliet med att ta hand om de förslag och bedömningar som lämnades i promemorian.

Kommunal tillstyrkan av vindkraftverk

För att få tillstånd att uppföra vindkraftverk krävs enligt 16 kap. 4 § miljöbalken att den kommun som verken ska uppföras i tillstyrker etableringen. Bestämmelsen tillkom i samband med att den s.k. dubbelprövningen av vindkraftsanläggningar avskaffades den 1 augusti 2009. En tillståndspliktig vindkraftsanläggning prövades tidigare enligt både plan- och bygglagen (2010:900) och miljöbalken. Ändringen i regelverket gjordes i syfte att effektivisera handläggningen och korta handläggningstiderna för att främja vindkraftsutbyggnaden i Sverige, samtidigt som prövningen skulle förbli omsorgsfull och rättssäker. Syftet med bestämmelsen om kommunal tillstyrkan var att kommunens inflytande i frågan om vilka ändamål som kommunens mark- och vattenområden är mest lämpade för inte skulle minska. Kravet på tillstyrkan gäller även ändringstillstånd.

Den dåvarande regeringen ansåg att det fanns skäl att följa upp och analysera hur planerings- och tillståndsprocessen vid etablering av vindkraft utvecklats efter att en vägledning om kommunal tillstyrkan tagits fram och om osäkerheterna för vindkraftsaktörerna har minskat. Mot denna bakgrund gavs Statens energimyndighet och Naturvårdsverket 2016 i uppdrag att följa upp och analysera planerings- och tillståndsprocessen vid etablering av vindkraft. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet i juni 2017. Sammanfattningsvis bedömer myndigheterna att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan bör upphävas. Myndigheterna framhäver att ett upphävande av bestämmelsen är den åtgärd som bäst uppfyller uppdragets mål om att tillståndsprocessen ska underlättas och bli mer rättssäker. Myndigheterna bedömer att miljöprövningen är god även utan kommunal tillstyrkan (NV-00099-16 och EM 2016-4752).

Skrivelsen har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Kumulativ påverkan på rennäringsen

Kumulativa effekter uppstår när olika typer av effekter från en och samma verksamhet samverkar eller när effekter från olika verksamheter samverkar. Till exempel kan en skyddsvärd naturmiljö påverkas både av utsläpp till vatten och av att markytan tas i anspråk. I svensk rättslig kontext används uttrycket kumulativa effekter som beteckning för effekter som kan vara antingen additiva, synergistiska eller motverkande (se t.ex. prop. 2016/17:200, s. 78).

Det framgår av 3 kap. 5 § miljöbalken att mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringsen så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringsens bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringsen ska skyddas mot sådana åtgärder.

I augusti 2016 redovisade Naturvårdsverket resultaten från ett projekt som syftade till att utveckla kunskap och metodik för att ta hänsyn till hur kumulativa effekter påverkar renskötselns möjligheter att leva och utvecklas vid sidan av andra exploateringar och aktiviteter (NV rapport 6722). Sammanfattningsvis bedömde verket att det råder brist på tydliga riktlinjer och praxis kring hur kumulativa effekter ska beaktas, med påföljden att enskilda tjänstemän kan hamna i en svår sits när de förväntas medla mellan samebyar och bolag. Verket anförde att det finns argument för att skapa en tydligare ansats inom lagstiftning och förvaltningspraxis så att hänsyn kan tas till de kumulativa effekterna.

I juni 2017 överlämnades proposition 2016/17:200 Miljöbedömningar i vilken regeringen föreslog ett nytt 6 kap. miljöbalken med en ny rubrik och en ny disposition. Syftet med ett nytt 6 kap. är att dels införliva EU-rättsliga åtaganden (inte minst det s.k. MKB-direktivet, Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU om ändring av direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt), dels effektivisera miljöbalkens bestämmelser om miljöbedömningar för såväl planer och program som verksamheter och åtgärder.

Regeringen föreslog att det med miljöeffekter ska avses direkta och indirekta effekter på olika delar av miljön och människors hälsa. Effekterna kan vara positiva eller negativa, tillfälliga eller bestående, kumulativa eller inte kumulativa och uppstå på kort, medellång eller lång sikt (6 kap. 2 §). I propositionen framhåller regeringen att det har rått osäkerhet i tillämpningen i fråga om kumulativa effekter i miljökonsekvensbeskrivningar (prop. 2016/17:200, s. 77). Med den nya definitionen av miljöeffekter förtydligas att kumulativa effekter ska beaktas. Riksdagen antog regeringens lagförslag (bet. 2017/18:MJU5, rskr 2017/18:20). Den nya lagen trädde ikraft den 1 januari 2018.

I samband med att lagen trädde i kraft tog Naturvårdsverket fram en vägledning om kumulativa effekter som riktar sig till myndigheter, länsstyrelser, kommuner, konsulter och andra aktörer som berörs av strategiska miljöbedömningar enligt 6 kap. miljöbalken.

Utskottets ställningstagande

Effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider

Riksdagen har under de senaste åren riktat ett antal uppmaningar till regeringen i fråga om effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider. Riksdagen har bl.a. anfört att samtidigt som det är bra att Sverige har en krävande miljölagstiftning så ska myndigheternas prövningar och krav på underlag vara enkla, förutsägbara och effektiva. Riksdagen har också påpekat värdet i ett s.k. grönt spår för att ytterligare snabba på tillståndprocesserna för miljöförbättrande verksamheter. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att regeringen arbetar med att effektivisera tillståndprocessen och att tillståndsprövningen enligt miljöbalken är en särskilt prioriterad fråga. Vidare ser utskottet positivt på att specifika förslag till åtgärder nu bereds inom Regeringskansliet. Utskottet följer regeringens fortsatta arbete med denna fråga med mycket stort engagemang. I avvaktan på det arbete som pågår bedömer utskottet att motionerna 2019/20:2831 (M) yrkande 22, 2019/20:2659 (M) yrkande 11, 2019/20:1995 (M) yrkandena 1 och 2, 2019/20:3252 (C) yrkande 5 och 2019/20:1338 (M) bör lämnas utan vidare åtgärd.

Digitalisering av tillståndprocesser

Såsom framgår av resonemanget ovan välkomnar utskottet de åtgärder som regeringen vidtar för att förenkla och effektivisera de gröna näringarnas myndighetskontakter. I fråga om digitala lösningar påminner utskottet om att sådana kan förenkla uppgiftslämnandet för näringen och dessutom snabba på handläggningstiden. Utskottet ser därför positivt på att regeringen aviserat en satsning i livsmedelsstrategins handlingsplan för att skapa en gemensam digital plattform för information och e-tjänster för den som driver, ska starta eller utveckla sitt företag. Utskottet noterar också att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta hand om ett specifikt förslag om framtagande av en e-tjänst för vissa typer av ansökningar. I avvaktan på resultatet av dessa åtgärder lämnar utskottet motionerna 2019/20:3106 (C) yrkandena 11 och 12, 2019/20:3260 (C) yrkandena 1 och 2 samt 2019/20:3263 (C) yrkande 1 utan vidare åtgärd.

Förbättrade tillståndprocesser för vattenbruket

Nu liksom tidigare år ser utskottet en mycket stor potential i det svenska vattenbruket. Med utgångspunkt i ett miljövänligt produktionstänk, i form av slutna kretslopp och vegetarisk föda i stället för fiskmjöl, kan fiskodling dessutom bli ett hållbart sätt att producera fisk. Utskottet har därför i olika sammanhang, senast i betänkande 2019/20:MJU11 Fiskeripolitik, anfört att vattenbrukets utvecklingspotential behöver tas till vara. Bland annat behöver regelverket som reglerar vattenbruk ses över. Riksdagen har nyligen tillkännagett detta för regeringen.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen satt igång ett åtgärdsarbete för att förbättra förutsättningarna för vattenbruksnäringen. Bland annat ser utskottet positivt på att regeringen gett Statens jordbruksverk i uppdrag att inom ramen för livsmedelsstrategin kartlägga och utreda förutsättningarna för en förenklad prövning av vattenbruksverksamheter. Med hänvisning till det tillkännagivande som riksdagen nyligen riktat till regeringen, och det åtgärdsarbete som regeringen redan vidtagit, bedömer utskottet att motion 2019/20:601 (SD) yrkande 10 i allt väsentligt är att betrakta som tillgodosedd. Motionen avstyrks.

Anmälningsplikt för motorfordonsverkstäder

Utskottet konstaterar att trots att många mindre motorfordonsverkstäder inte är anmälningspliktiga så underställs de ändå miljöbalkens bestämmelser, inte minst när det gäller hänsynsregler (2 kap.) och reglerna om egenkontroll (26 kap. 19 §). Utskottet kan vidare konstatera att länsstyrelserna bedriver tillsynsverksamhet och att dessa i nödvändig utsträckning ska kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. Mot denna bakgrund bedömer utskottet att motion 2019/20:984 (S) kan lämnas utan vidare åtgärd.

Länsstyrelsernas miljötillståndsprocesser

Nu liksom tidigare anser utskottet att det är bra att Sverige har en krävande miljölagstiftning men att det samtidigt finns en stor vinning med att effektivisera tillståndsprocesserna och korta ned handläggningstiderna. Utskottet påminner om att bl.a. länsstyrelsernas miljöprövningsarbete nyligen utretts på uppdrag av Regeringskansliet. Av utredningen framgår att det å ena sidan finns utpekade områden med förbättringspotential. Å andra sidan måste tillräcklig utredning finnas i varje moment av miljöprövningen och parternas synpunkter måste tillgodoses på ett rimligt sätt. Utskottet ser positivt på att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att ta hand om de förslag och bedömningar som lämnades i utredningen. Utskottet anser att utfallet av detta beredningsarbete bör avvaktas. Med det ovan anförda lämnas motion 2019/20:2669 (M) yrkande 12 utan vidare åtgärd.

Kommunal tillstyrkan av vindkraftverk

Utskottet konstaterar att regeringen har utrett vilken effekt som bestämmelsen om kommunal tillstyrkan har på planerings- och tillståndsprocessen vid etablering av vindkraft och att frågan bereds vidare inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2019/20:2374 (M) och 2019/20:3333 (KD) yrkande 12.

Kumulativ påverkan på rennäringen

Utskottet påminner om att 6 kap. miljöbalken nyligen reviderades i syfte att bl.a. tydliggöra att kumulativa effekter ska beaktas i miljökonsekvensbeskrivningar. Utskottet påminner även om att Naturvårdsverket i samband med att den nya lagen trädde i kraft tog fram en vägledning om kumulativa effekter. Den reviderade lagen, och den nya vägledningen, började gälla så sent som den 1 januari 2018. Utskottet ser ingen anledning att initiera en ny översyn av miljöbalkens bestämmelser så som motionären föreslår. Motion 2019/20:603 (SD) yrkande 53 avstyrks.

Regler och riktvärden för buller

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regler och riktvärden för buller. Utskottet hänvisar bl.a. till det åtgärdsarbete som pågår vid berörda myndigheter.

Jämför reservation 12 (M, C), 13 (L) och 14 (C).

Motionerna

Buller från idrottsanläggningar och motorbanor

I flera motioner föreslås ändringar i reglerna och riktvärdena för buller för att på så sätt underlätta för idrotts- och motorsportsanläggningar att bedriva sin verksamhet. Enligt kommittémotion 2019/20:3046 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 5 ska Naturvårdsverket få i uppdrag att se över de allmänna råden om buller vid anläggningar avsedda för motorsport och buller vid idrottsanläggningar som ligger i bostadsområden, med syftet att underlätta för de verksamheter som bedrivs där. Även enligt kommittémotion 2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 22 ska Naturvårdsverket få i uppdrag att se över de allmänna råden om buller för motorbanor och de idrottsanläggningar som lyder under definitionen industribuller, med syftet att underlätta för de verksamheter som bedrivs där. Motionärerna påtalar att flera domstolsprövningar med anledning av buller har lett till försämrade möjligheter för idrotten.

Vidare i motion 2019/20:1456 av Maria Stockhaus (M) föreslås det att regelverket för buller från fotbollsplaner, tennisanläggningar och motorbanor moderniseras för att inte försvåra eller omöjliggöra för föreningslivet. I kommittémotion 2019/20:3379 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 3 föreslås det på liknande sätt att bullerregler som möjliggör idrott bör ses över. Motionärerna anför att dagens regelverk innebär att ett flertal idrottsanläggningar hotas av nedläggning eller kraftiga inskränkningar i verksamheterna. Naturvårdsverkets allmänna råd behöver därför uppdateras så att buller från idrottsanläggningar inte likställs med industribuller. En moderni-

sering av regelverket för buller i anslutning till fotbollsplaner, tennisanläggningar och motorbanor föreslås även i motion 2019/20:3135 av Anna Wallentheim m.fl. (S). Syftet ska vara att underlätta för föreningslivet. Även i motion 2019/20:2069 av Mathias Tegnér och Leif Nysmed (båda S) efterfrågar motionärerna att regeringen undersöker möjligheten att i första hand ta fram nya riktlinjer och i andra hand se över möjligheten att ändra lagstiftningen i miljöbalken vad gäller buller från idrottsanläggningar.

I motion 2019/20:296 av Ingemar Kihlström (KD) anförs avslutningsvis att de maximalt tillåtna ljudnivåer som gäller för vägar och järnvägar även bör gälla för idrottsanläggningar. Eftersom idrottsföreningarna bl.a. bedriver ett viktigt ungdomsarbete bör kraven ändras till det som i dag gäller för väg och järnväg.

Buller från vindkraftverk

Enligt motion 2019/20:2791 av Magnus Oscarsson (KD) finns det ett behov av att sänka gränsvärdet för buller från vindkraftverk från dagens 40 dB(A) till 35 dB(A). Enligt motionären visar forskning att buller från vindkraftverken är ett underskattat problem och att var tredje tillfrågad person uppger att de blir mycket störda även om bullret inte överskrider 40 dB(A) intill bostaden.

Buller på skolgårdar

Enligt kommittémotion 2019/20:3266 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 38 behöver arbetet med miljö kvalitetsnormen för buller stärkas och miljön på skolgårdar förbättras. Motionärerna understryker särskilt vikten av att det i samband med nybyggnation av skolor tas hänsyn till de möjligheter som finns att begränsa buller.

Kompletterande uppgifter

Buller från idrottsanläggningar och motorbanor

Både miljöbalken och plan- och bygglagen samt plan- och byggförordningen (2011:338) innehåller uttryckliga krav på hänsyn till allmänna intressen som hälsa och säkerhet. Buller kan få konsekvenser för människors hälsa, och därför ska den som planlägger väga in ljudmiljön i bedömningen.

Motorsportbanor är anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöbalken och miljöprövningsförordningen (2013:251). Naturvårdsverket har i Allmänna råd om buller från motorsportbanor, halkövningsbanor och banor för provning av motordrivna fordon (NFS 2004:16) angett riktvärden för buller. Råden är avsedda att ge vägledning om skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått om störning av buller från främst permanenta sport-, halkövnings- eller provningsbanor för motordrivna fordon.

Naturvårdsverket har även tagit fram en vägledning om industribuller och annat verksamhetsbuller (NV rapport 6583). Vägledningen avser främst de verksamheter som förtecknas i 2–32 kap. miljöprövningsförordningen

(2013:251). Vägledningen är inte framtagen för buller från lek och idrottsutövning. Det finns inte heller någon specifik vägledning att tillgå när källan till buller är just idrottsverksamhet.

I sitt svar på interpellation 2019/20:41 den 12 november 2019 anförde Isabella Lövin att Naturvårdsverket har uppmärksammat att vägledningen om industribuller används för att bedöma buller från andra typer av verksamheter, däribland buller från idrottsverksamhet. Verket har därför tagit initiativ till att tillsammans med övriga berörda myndigheter se över möjligheten att utforma en särskild vägledning om buller från idrottsplatser. Mot denna bakgrund bedömde statsrådet att det i nuläget inte finns anledning att vidta någon ytterligare åtgärd från regeringens sida.

I sitt svar på samma interpellation kommenterade statsrådet ett i medier uppmärksammat föreläggande om att åtgärder ska vidtas för att minska bullerstörningarna från en idrottsplats.

Ärendet gäller Boovallen i Nacka kommun, vilken miljö- och stadsbyggnadsnämnden har förelagt om vissa försiktighetsmått för att minska bullerstörningar. Beslutet har överklagats. I november 2019 beslutade Mark- och miljööverdomstolen om att ge prövningstillstånd i målet (M 7353-19), vilket innebär att målet ska tas upp till prövning av domstolen. Vid domstolen pågår nu den skriftväxling m.m. som behövs för att målet ska bli klart för att kunna avgöras.

När det gäller det aktuella ärendet anförde Isabella Lövin i sitt interpellationssvar att regeringen varken kan eller ska påverka domstolarnas ställningstagande och inte heller kan recensera enskilda mål eller den praxis som utvecklas vid avgöranden i högre instans.

Buller från vindkraftverk

En central fråga i samband med tillstånds- och anmälningsärenden för nya vindkraftverk är hur höga ljudnivåer som får förekomma. Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) har i flera avgöranden uttalat sig om buller från vindkraftverk. Av avgörandena går att utläsa att bullret från vindkraftverken inte får överstiga 40 dB(A) ekvivalent nivå utomhus vid bostäder. Detta är i linje med både Naturvårdsverkets vägledning och Världshälsoorganisationens hälsobaserade riktvärde. Vidare har MÖD uttalat att bullervillkor 35 dB(A) kan behövas i naturreservat som särskilt pekats ut som tyst område i den fördjupade översiktsplanen.

Naturvårdsverket har utarbetat en vägledning om mätning och beräkning av ljud från vindkraftverk. Enligt uppgift från Naturvårdsverket pågår det arbete med att uppdatera denna vägledning i syfte att bättre spegla de frågor som är aktuella med dagens vindkraftverk, bl.a. genom att ta upp risker för lågfrekvent buller. Vägledningen kommer också att ge tydligare rekommendationer om vilka beräkningsmodeller som är lämpliga att använda i olika situationer. I arbetet ingår även en översyn av riktvärdena för vindkraftsbuller. Ett förslag till ny vägledning var under 2019 ute på remiss till berörda

myndigheter, intresseorganisationer, forskare m.fl. och arbete pågår nu med att sammanställa synpunkterna och ta fram en slutlig version.

Enligt uppgift från verket kommer den nya vägledningen inte att resultera i någon sänkning av riktvärdet 40 dB(A) ekvivalentnivå. Verket anser att denna nivå är väl avvägd. Några justeringar och förtydliganden mot nuvarande vägledning kommer däremot att göras. Bland annat anser verket att lågfrekvent buller måste beaktas vid prövning och tillsyn av vindkraftverk och att Folkhälsomyndighetens riktvärden inomhus ska klaras. Den nya vägledningen kommer dessutom att innefatta s.k. amplitudmodulerat ljud, som kan orsaka en högre nivå av störning än vad en jämn ljudnivå gör.

Buller på skolgårdar

Folkhälsomyndigheten har enligt miljöbalken ansvar för vägledningen i fråga om hälsoskydd och har gett ut en vägledning om buller inomhus i t.ex. bostäder och skolor. Vad gäller buller i skolans utomhusmiljö tog Naturvårdsverket, i samråd med Folkhälsomyndigheten, i september 2017 fram riktvärden för buller på skolgårdar från väg- och spårtrafik (NV-01534-17). Enligt myndigheterna är det i allmänhet just väg- och/eller spårtrafik som ger upphov till förhöjda bullernivåer på skolgårdar. I vägledningen framhåller Naturvårdsverket att barn och ungdomar är en skyddsvärd grupp och därför behöver hänsyn tas till deras vistelsemiljöer. Det är motiverat att en så god miljö som möjligt eftersträvas vid nyplanering av skolor och dess skolgårdar samt när väl bullerbegränsande åtgärder vidtas.

På en ny skolas skolgård (dvs. skolgårdar vid skolor, förskolor eller fritidshem som tas i drift efter det att vägledningen publicerades) som exponeras för buller från väg- eller spårtrafik anser Naturvårdsverket att den ekvivalenta bullernivån 50 dB(A), räknat som årsmedeldygn, bör underskridas på delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet. Vidare bör den maximala nivån 70 dB(A) underskridas på dessa ytor. Dessa nivåer motsvarar de nivåer som enligt 3 § förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader bör underskridas på en uteplats vid nya bostadsbyggnader för att förebygga olägenhet för människors hälsa. För en äldre skolas skolgård bör motsvarande nivåer tillämpas som gäller för bostäders uteplats enligt infrastrukturproposition 1996/97:53, dvs. 70 dB(A), samt av efterföljande praxis.

Utskottets ställningstagande

Buller från idrottsanläggningar och motorbanor

Idrottsanläggningar behöver adekvata förutsättningar att verka för att kunna säkerställa goda möjligheter för barn och ungas idrottande. Utskottet noterar samtidigt att buller påverkar vår hälsa och vår möjlighet till en god livskvalitet. Med stöd av miljöbalken kan man ställa krav på den som bedriver en verksamhet som ger upphov till störningar för omgivningen. Utskottet konstaterar att

det i nuläget inte finns någon specifik vägledning om bullernivåer när källan är just idrottsverksamhet. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att Naturvårdsverket tillsammans med övriga berörda myndigheter nu ser över möjligheten att utforma en särskild vägledning om buller när källan är idrottsplatser. Utskottet anser inte att riksdagen bör föregå den översyn som den ansvariga myndigheten initierat utan föreslår att motionerna 2019/20:3046 (M) yrkande 5, 2019/20:3255 (C) yrkande 22, 2019/20:1456 (M), 2019/20:3379 (L) yrkande 3, 2019/20:3135 (S), 2019/20:2069 (S) och 2019/20:296 (KD) lämnas utan vidare åtgärd.

Buller från vindkraftverk

Utskottet noterar att Naturvårdsverket arbetar med att uppdatera sin vägledning om mätning och beräkning av ljud från vindkraftverk. I detta arbete har verket hört bl.a. andra myndigheter, intresseorganisationer och forskare. Utskottet noterar att verket inte ser någon anledning att revidera nu gällande riktvärden. Utskottet ser inte någon anledning att ifrågasätta de riktvärden som expertmyndigheten anser vara lämpliga och avstyrker därför motion 2019/20:2791 (KD).

Buller på skolgårdar

Utskottet instämmer med Naturvårdsverkets syn på barn och ungdomar som en särskilt skyddsvärd grupp och att extra hänsyn ska tas vid planeringen av deras vistelsemiljöer. Utskottet påminner om att Naturvårdsverket så sent som 2017 tog fram en ny vägledning vid nyplanering av skolor och dess skolgårdar i syfte att säkerställa en så god utemiljö som möjligt. Med hänsyn till det ovan anförda bedömer utskottet att motion 2019/20:3266 (C) yrkande 38 i allt väsentligt är att betrakta som tillgodosedd. Motionen avstyrks.

Tillsyn av tillståndspliktiga gårdar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillsyn av tillståndspliktiga gårdar. Utskottet hänvisar till unionsrättens företrädare på området och den proposition som regeringen nyligen överlämnat i syfte att effektivisera och förtydliga tillsynen enligt miljöbalken.

Jämför reservation 15 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 41 anför motionärerna att möjligheten för länsstyrelserna att delegera tillsyn av tillståndspliktiga gårdar bör slopas. Motionärerna menar att kommunerna kan göra olika bedömningar vilket ibland resulterar i kommunala särkrav. Motio-

närerna anser även att länsstyrelserna bör pröva att tillsätta en särskild miljöprövningsdelegation med kompetens att besluta i jordbruksärenden.

I yrkande 43 samma motion anför motionärerna att Jordbruksverket bör få starkare instruktioner att via sin tillsynsvägledning se till att länsstyrelserna och kommunerna behandlar lantbrukare lika oavsett var i landet de finns. Vidare i yrkande 44 anför motionärerna att hinder för ökat samarbete mellan kommuner bör tas bort och att kompetenshöjande specialisering av tillsynspersonal bör uppmuntras.

Kompletterande uppgifter

I mars 2017 antog Europaparlamentet och rådet förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001 m.m. (nedan kontrollförordningen). Kontrollförordningen innehåller bestämmelser om hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras och genomföras. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet än offentlig kontroll i alla led i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan. Förordningen trädde i kraft i april 2017 och kommer att tillämpas stegvis.

Den 24 mars 2020 överlämnade regeringen proposition 2019/20:137 Förbättrad tillsyn på miljöområdet. I propositionen föreslår regeringen nya och ändrade bestämmelser i miljöbalken i syfte att dels anpassa balken till unionsrätten, dels effektivisera och förtydliga tillsynen enligt miljöbalken.

Bland annat föreslår regeringen en bestämmelse som gör det möjligt att förelägga en kommun som inte sköter sitt tillsynsuppdrag (prop. 2019/20:137, s. 48). Länsstyrelsen ska få förelägga en kommun som inte uppfyller de skyldigheter som följer av uppdraget att bedriva tillsyn avt hjälpa bristen. Ett sådant föreläggande får inte förenas med vite. Regeringen framhåller att olikhet och variation mellan kommuner i utövandet av tillsynen utgör ett hinder mot att skapa en likvärdig och rättssäker tillsyn. Därför är det angeläget att de brister som upptäcks och påtalas vid tillsynsvägledande myndigheters uppföljning av tillsynen också åtgärdas. Dessutom kan det leda till ett minskat förtroende för myndigheternas tillsynsarbete. Regeringen framhåller därtill att de krav som unionsrätten ställer på Sverige som medlemsstat också innebär att det är angeläget att staten tar ett tydligt ansvar för att säkerställa nationell likvärdighet i utövandet även när det gäller den kommunala tillsynen. De verksamheter som tillsynen riktar sig mot ska också kunna vara förvissade om att konkurrensen inte riskerar att snedvridas av tillsyn som varierar stort från en kommun till en annan (s. 84). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Utöver den proposition som nyligen överlämnats har regeringen aviserat en ytterligare proposition för att införliva den nya kontrollförordningens

bestämmelser. Propositionen är beräknad till juni. I promemorian En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförfordning (Ds 2018:41) föreslås ändringar i bl.a. livsmedelslagen (2006:804), djurskyddslagen (2018:1192), lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion och miljöbalken för att ytterligare anpassa svensk lagstiftning.

Utskottets ställningstagande

När det gäller tillsyn inom den jordbruksbaserade livsmedelskedjan påminner utskottet om unionsrättens företräde på området. I den nya kontrollförfordningen ställs krav på att den offentliga kontrollen ska vara riskbaserad, effektiv, ändamålsenlig, likvärdig och opartisk. Utskottet påminner om att förfordningen syftar till bl.a. nationell likvärdighet i utövandet, och detta inbegriper även den kommunala tillsynen. Utskottet noterar vidare att regeringen nyligen överlämnat en proposition som innehåller skrivningar för att effektivisera och förtydliga tillsynen så att den lever upp till de unionsrättsliga kraven. Utskottet vill invänta riksdagens beredning av propositionen. Motion 2019/20:603 (SD) yrkandena 41, 43 och 44 avstyrks med hänvisning till det ovan anförda.

Miljökriterierna inom offentlig upphandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om miljökriterierna inom offentlig upphandling. Utskottet hänvisar till det arbete som redan bedrivs.

Jämför reservation 16 (C) och 17 (KD).

Motionerna

I partimotion 2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 30 och kommittémotion 2019/20:3258 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 15 framhålls att den offentliga upphandlingen behöver bli ett bättre och mer kraftfullt verktyg för att åstadkomma lägre klimatutsläpp, minska mängden gifter i vår vardag och driva utvecklingen mot cirkulära system. Enligt motionärerna bör all statlig upphandling ställa krav på leverantörerna i enlighet med Upphandlingsmyndighetens baskrav och andelen upphandlingar med avancerade krav bör öka.

I kommittémotion 2019/20:2761 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 4 framhålls att miljökriterierna för offentlig upphandling bör gynna kortare transporter och en ökad andel närproducerade varor. Enligt motionärerna bör kriterierna i möjligaste mån även utformas så att lokala företag kan delta i upphandlingen. Motionärerna menar att den offentliga sektorn

genom upphandling har en stor möjlighet att påverka utsläppen av koldioxid och miljögifter av såväl tjänster som varor, inte minst av livsmedel.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Den svenska offentliga sektorn köper varje år varor, tjänster och bygg-entreprenader för ungefär 700 miljarder kronor. Dessa inköp utgör ungefär en sjättedel av Sveriges BNP, och enligt Naturvårdsverket uppgår inköpens utsläpp årligen till ca 12 miljoner ton koldioxidekvivalenter. De områden som har störst klimatpåverkan är bygg- och anläggningsentreprenader, tjänster som omfattar drift av infrastruktur och fastigheter, transporter samt livsmedel (se prop. 2019/20:65, s. 63 f.).

Som ett led i arbetet med att utveckla de offentliga upphandlingarna antog regeringen i juni 2016 en nationell upphandlingsstrategi för att skapa förnyelse inom offentlig sektor och i näringslivet (Fi2016/00833/OU). Målet är att få fler myndigheter att använda offentliga inköp som ett strategiskt verktyg i sin verksamhet. Strategin innehåller sju inriktningsmål, och kopplat till dessa mål finns handfasta tips och råd om hur verksamheten kan arbeta för att uppfylla målen.

Enligt mål 6 i upphandlingsstrategin ska den offentlig upphandlingen vara miljömässigt ansvarsfull. Det anges att den miljöanpassade offentliga upphandlingen måste öka i hela den offentliga sektorn, att inköp kan användas som ett strategiskt verktyg för att nå miljömål samt att krav om djurskydd bör ställas. Vidare anges att den offentliga upphandlingen av produkter och tjänster bättre bör styra mot samhällets ambitioner och motsvara den höga nivå på djurskydds- och miljöhänsyn som den svenska lagstiftningen ställer. Lagstiftningen ger även stora möjligheter att ställa krav på miljöhänsyn, som nu i större utsträckning än tidigare kan beaktas i alla delar av upphandlingsprocessen.

I samband med lanseringen av upphandlingsstrategin fick Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att arbeta för att strategin får genomslag. Det handlar bl.a. om att informera och vägleda myndigheter och följa upp hur strategin påverkar inköpsarbetet. Upphandlingsmyndigheten har utarbetat ett antal hållbarhetskriterier, i form av miljökrav och sociala krav, för ett tiotal produktområden som omfattar hundratals produkter. Dessa är frivilliga att använda.

I den klimatpolitiska handlingsplanen (prop. 2019/20:65), som riksdagen behandlar under våren 2020, gör regeringen följande bedömning i fråga om offentlig upphandling på transportinfrastrukturområdet (s. 63):

Offentlig upphandling är ett effektivt instrument för att främja god konkurrens och sund användning av skattemedel men kan också bidra till att nå våra klimatmål. Det finns en stor potential att genom offentlig upphandling bidra till minskade utsläpp och främjande av innovativa och klimatsmarta lösningar, t.ex. genom innovationsupphandlingar.

Regeringen avser att se över hur det klimatpolitiska ramverket kan få genomslag i offentlig upphandling, med fokus på upphandlingar med stor klimatpåverkan. Upphandlingsmyndigheten har en viktig roll i klimat-

arbetet. Upphandlingsmyndigheten bör få i uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att offentlig upphandling ytterligare ska kunna bidra till att nå våra klimatmål och att de upphandlingsinsatser som ger störst klimattnytta för pengarna kan prioriteras. Upphandling på transportinfrastrukturområdet är av särskild vikt då infrastrukturen ger upphov till stora utsläpp och då offentlig upphandling kan bidra till att skapa en efterfrågan på mer klimatsmarta material. Investeringar i transportinfrastruktur bör successivt utvecklas till att bli klimatneutral. Ett uppdrag bör ges till lämpliga myndigheter att, i samverkan med andra berörda aktörer, starta och driva beställarnätverk för klimatsmart upphandling på transportinfrastrukturområdet och att verka för att detta får genomslag på lokal, regional och nationell nivå.

När det gäller upphandling av livsmedel och måltidstjänster framgår det av livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104) att den offentliga upphandlingen av sådana tjänster bör användas för att bättre styra mot och motsvara samhällets ambitioner och lagar inom bl.a. miljö. Vidare framgår det av strategin att målsättningen är att mer ska upphandlas ekologiskt och att miljöanpassad upphandling med ett livscykelkostnadsperspektiv bör öka.

I livsmedelsstrategin framhåller regeringen även att kommunerna, staten och regionerna bör använda sig av Upphandlingsmyndighetens upphandlingsstöd i större utsträckning. Det anges även att Upphandlingsmyndigheten har regeringens uppdrag att verka för ökad miljöhänsyn inom upphandling och ansvarar för en omfattande kriterieverksamhet som vänder sig till upphandlande myndigheter och enheter i deras arbete med att beakta miljöhänsyn i sina upphandlingar. I sin behandling av livsmedelsstrategin (bet. 2016/17:MJU23, s. 139) anförde utskottet följande i fråga om offentlig upphandling av livsmedel och måltidstjänster:

Inledningsvis konstaterar utskottet att regelverket om offentlig upphandling ger stora möjligheter att ställa krav på djurskydd och miljöhänsyn. Utskottet delar därför regeringens bedömning att den offentliga upphandlingen av livsmedel och måltidstjänster bör användas för att bättre styra mot och motsvara samhällets ambitioner och lagar inom djurskydd och miljö. Utskottet ser särskilt positivt på det uppdrag som Upphandlingsmyndigheten har fått om att förstärka kompetensen på området upphandling av livsmedel och måltidstjänster hos upphandlande myndigheter och leverantörer. Utskottet noterar även regeringens målsättning att Sverige ska ligga i framkant och vara ett föredöme när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling. En miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling är ett av de sju inriktningsmålen i den nationella upphandlingsstrategin. I fråga om små och medelstora leverantörer anser utskottet i likhet med regeringen att dessa bör ges bättre möjligheter att delta som anbudsgivare vid offentlig upphandling av livsmedel och måltidstjänster. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att arbeta för att detta ska uppnås. Vidare noterar utskottet att regeringens målsättning är att mer ska upphandlas ekologiskt.

Utskottet har tidigare även behandlat frågan om offentlig upphandling och kemikalier, och i betänkande 2017/18:MJU12 Kemikaliepolitik (s. 11) framförde utskottet följande:

Utskottet noterar att allt fler myndigheter ställer miljökrav vid offentlig upphandling, vilket är en positiv utveckling. Försiktighetsprincipen är

reglerad i miljöbalken och innebär att försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en åtgärd kan skada människors hälsa eller miljön. Principen ska tillämpas såväl i offentlig verksamhet som i annan verksamhet som kan påverka människors hälsa eller miljön. Utskottet noterar att de kriterier för offentlig upphandling som Upphandlingsmyndigheten tagit fram utgår från försiktighetsprincipen. Vidare noterar utskottet att det vid offentlig upphandling är möjligt att ställa krav enligt den s.k. SIN-listan. Utskottet delar regeringens uppfattning att det offentliga bör gå före och vara ett föredöme i hanteringen av sina resurser och bidra till en hållbar samhällsutveckling. En miljöanpassad offentlig upphandling är ett viktigt och strategiskt verktyg för att nå miljömålen.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 20) redovisas att samtliga 187 myndigheter som omfattas av förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter, samt två på frivillig väg, har redovisat 2018 års miljöledningsarbete till Naturvårdsverket (Naturvårdsverkets rapport 6877). Årets resultat visar att flera myndigheter har förbättrat sitt systematiska miljöarbete. En handfull myndigheter har dock redovisat att de inte längre är miljöcertifierade. Detta är ett trendbrott efter flera år med en ökning av antalet miljöcertifierade myndigheter. Regeringen redovisar vidare att andelen upphandlingar med miljökrav av det totala upphandlingsvärdet har minskat något och 2018 utgjorde ca 71 procent.

Det framgår vidare att IVL Svenska miljöinstitutet under 2018 fortsatte sitt arbete med att utveckla bl.a. miljöbedömningen av byggnaders miljö- och klimatpåverkan samt effektivisering av energilösningar för bostadshus. Betydelsen av materialval i byggnader har undersökts och resulterat i rekommendationer om hur klimatfördelar kan maximeras genom materialval. Vidare har IVL i samarbete med Sveriges kommuner och regioner beskrivit status och förutsättningar för att införa ett livscykelperspektiv i den offentliga upphandlingen i Sverige samt föreslagit ett antal steg för fortsatt utveckling. Det redovisas även att regeringen i juni 2018 beslutade om ett förlängt uppdrag för Miljömålsrådet. Arbetet med att kostnadseffektivt öka takten i arbetet med miljömålen inklusive miljömålet Begränsad klimatpåverkan genom att myndigheterna vidtar åtgärder i samverkan fortsätter därmed. Enligt rådets lägesrapport från oktober 2018 hade rådet tills då presenterat 80 samverkansåtgärder, och i februari 2019 redovisades ytterligare 13 åtgärder. Dessa rör bl.a. offentlig upphandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är väl införstått med att regelverket om offentlig upphandling ger stora möjligheter att ställa krav på miljö- och klimathänsyn. Utskottet har i flera olika sammanhang, inte minst i utskottets behandling av livsmedelsstrategin (bet. 2016/17:MJU23), framhållit att Sverige ska vara ett föredöme när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling. En klimat- och miljöanpassad offentlig upphandling måste vara en ständigt närvarande målsättning i regeringens arbete, och utskottet ser därför positivt på de åtgärder som vidtagits under de senaste åren för att driva utvecklingen i denna riktning. Med

det ovan anförda anser utskottet att motionerna 2019/20:3107 (C) yrkande 30, 2019/20:3258 (C) yrkande 15 och 2019/20:2761 (KD) yrkande 4 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Offentliga medel till miljöorganisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om offentliga medel till miljöorganisationer. Utskottet hänvisar främst till de krav som redan ställs på bidragsmottagarna.

Jämför reservation 18 (C).

Motionerna

Enligt partimotion 2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 13 och kommittémotion 2019/20:3260 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 35 bör det vidtas kraftfulla åtgärder mot sabotage och hot mot gröna näringar och jakt. Enligt motionärerna är det oacceptabelt att lantbrukare och jägare på senare tid utsatts för både hot och fysiska övergrepp från våldsbejakande aktivister. Motionärerna vill därför att alla offentliga medel till våldsbejakande organisationer stoppas.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Regeringen har gett Naturvårdsverket rätt att utlysa medel till svenska ideella miljöorganisationer vars verksamhet bidrar till att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen eller något av de prioriterade områdena i EU:s sjunde miljöhandlingsprogram (se förordningen [2012:989] med instruktion för Naturvårdsverket). I övrigt ska organisationen vara riksomfattande, ha bedrivit verksamhet under minst tre år före ansökan om bidrag, vara självständigt och demokratiskt uppbyggd, i sin verksamhet respektera demokratins idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering, samt i fråga om medlemskap vara öppen för alla människor. För 2020 har regeringen beviljat 35 miljoner kronor (se Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2020, anslag 1.2, anslagspost 6).

I sitt svar på fråga 2018/19:511 den 17 april 2019 framhöll statsrådet Isabella Lövin att i syfte att säkra existensen av ett självständigt civilsamhälle med aktörer som på olika sätt kan bidra till samhällets utveckling stöder den svenska staten ideella organisationer såväl ekonomiskt som genom att verka för goda förutsättningar på annat sätt. Statsrådet framhöll bl.a. att ett villkor för att få statligt bidrag är att organisationen ska vara demokratiskt uppbyggd, men att organisationens ställningstaganden i en specifik fråga inte är del av bedömningen. Statsrådet framhöll vidare att hon som minister inte kan ha synpunkter på hur Naturvårdsverket fördelar bidragen.

Riksdagen har under föregående mandatperiod tillkännagett för regeringen att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister ska prioriteras (se bet. 2014/15:JuU1 punkt 22, rskr. 2014/15:77). Frågan har också lyfts i kammaren vid flera tillfällen. Bland annat anförde statsrådet Mikael Damberg i sitt svar den 27 februari 2019 på fråga 2018/19:235 att vi inte kan acceptera att någon för att uppnå politiska syften förstör eller stjälar någon annans egendom, eller i värsta fall skadar andra människor. Detta har ingen plats i en demokrati och vi kan inte tolerera det i vårt samhälle. De som begår dessa brott äventyrar dessutom det målmedvetna arbete för ett stärkt djurskydd som seriösa organisationer och lantbrukare utför. Statsrådet lyfte fram att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att den typ av brott som bl.a. lantbrukare utsätts för ska hanteras effektivt av rättsväsendet, både avseende lagstiftning och resurser. Näringsidkare måste givetvis kunna bedriva sin verksamhet utan att riskera att utsättas för ofredande, hot, skadegörelse eller andra brottsliga handlingar. Regeringen har lagt ett antal förslag till ny lagstiftning som är relevanta i detta sammanhang.

I sitt regleringsbrev för 2019 fick Polismyndigheten i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism. Redovisningen lämnades den 28 februari 2020. Av redovisningens sammanfattning framgår följande:

Antalet brottsbenägna djurrättsaktivister är relativt få, cirka 25 individer enligt polisens bedömning. De brott som begås har ofta lågt straffvärde, till exempel ofredande och skadegörelse, men upplevs ha negativ påverkan på tryggheten hos dem som drabbas.

Brottslighet kopplad till djurrättsaktivism förekommer mest frekvent i polisregion Väst, där en särskild insats pågår sedan 2018. I övriga polisregioner förekommer det i relativt liten utsträckning.

Insatsen i region Väst är i linje med polisens nationella strategi mot olagliga miljö- och djurrättsaktioner. Erfarenheterna från insatsen ska sammanställas av polisens utvecklingscentrum Väst vid Nationella operativa avdelningen och delas med andra polisregioner i syfte att effektivisera polisens arbete mot brottslighet kopplad till djurrättsaktivism.

En slutsats är att en trygghetsskapande informationsinsats riktad till målsägare och andra som riskerar att drabbas har minskat oron för brott.

Polisens samarbetsmodell med Säkerhetspolisen i syfte att reducera extremism bedöms också stärka polisens förmåga att hantera brottsbenägna djurrättsaktivister, även om just den gruppen inte klassas som en våldbejakande extremistmiljö och inte ingår i Säkerhetspolisens uppdrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att den svenska staten stöder ideella organisationer såväl ekonomiskt som genom att verka för goda förutsättningar för att på så sätt säkerställa ett livskraftigt civilsamhälle. I fråga om svenska ideella miljöorganisationer konstaterar utskottet att Naturvårdsverket utlyser medel till organisationer vars verksamheter bidrar till att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen eller något av de prioriterade områdena i EU:s sjunde miljöhandlingsprogram. Därutöver ställs krav på att organisationen bl.a. ska

respektera demokratins idéer. Utskottet noterar avslutningsvis att Polismyndigheten nyligen redovisat hur myndigheten arbetar för att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism. Mot denna bakgrund bedömer utskottet att motionerna 2019/20:3106 (C) yrkande 13 och 2019/20:3260 (C) yrkande 35 inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Motionsyrkandena avstyrks.

Processuella regler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om processuella regler vid överklagande av avverkningar. Utskottet hänvisar till att motionsförslaget skulle vara svårt att förena med Sveriges internationella och EU-rättsliga åtaganden.

Motionen

Enligt motion 2019/20:2244 av John Widegren (M) bör det utredas huruvida det skulle vara en god ordning att kräva prövningstillstånd i förvaltningsrätten vid överklagande av avverkningar. Motionären menar att Århuskonventionen och dess talerätsregler kan leda till långa handläggningstider och höga kostnader för skogsägare när en avverkning blir överklagad.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen) trädde i kraft i oktober 2001, och Sverige är part till konventionen sedan 2005. Konventionen vilar på princip 10 i Riodeklarationen om miljö och utveckling, som antogs vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992. Denna princip anger bl.a. att medborgarna måste ha tillgång till miljöinformation, rätt att delta i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Konventionens bestämmelser utgör en minimistandard för rättigheterna.

Även EU är part till Århuskonventionen, och konventionen är införlivad i den EU-gemensamma lagstiftningen bl.a. genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1367/2006 av den 6 september 2006 om tillämpning av bestämmelserna i Århuskonventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor på gemenskapens institutioner och organ.

I augusti 2017 presenterade kommissionen ett tillkännagivande om tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (2017/C 275/01). Kommissionen konstaterar vidare att på de områden som inte omfattas av EU:s sekundärrätt finns stora skillnader mellan medlemsstaternas nuvarande bestämmelser om tillgång till

rättslig prövning i miljöfrågor. Samtidigt anser kommissionen att EU-domstolen har bidragit till en ansenlig och värdefull rättspraxis som klargör EU:s krav på tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Vidare konstaterar kommissionen att medlemsstaterna får införa kriterier som icke-statliga organisationer måste uppfylla för att få talerätt men framhåller samtidigt att kriterierna inte får medföra att det blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de materiella och processuella rättigheter som följer av unionsrätten (avsnitt 2.5.4).

För att leva upp till Århuskonventionen och EU-rättens krav måste Sverige anpassa den nationella rätten efter bägge dessa regelverk (jfr prop. 2004/05:65, s. 24).

Miljöorganisationers rätt att överklaga domar och beslut enligt miljöbalken och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken regleras i 16 kap. 13 § miljöbalken. Enligt den paragrafen får överklagbara domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken, om upphävande av skydd av områden enligt 7 kap. eller om tillsyn enligt 10 kap. eller i sådana frågor enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken överklagas av en ideell förening eller annan juridisk person som

1. har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen
2. inte är vinstdrivande
3. har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och
4. har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd.

Enligt 40 § skogsvårdslagen (1979:429) får Skogsstyrelsens beslut enligt samma lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Av paragrafen framgår också att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

En förvaltningsmyndighets beslut enligt förvaltningslagen (2017:900) får enligt 42 § i den lagen överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Frågan om vem som kan anses vara berörd av ett beslut har i svensk rättstradition ofta lämnats till de rättstillämpande organen att avgöra. Genom Högsta förvaltningsdomstolens dom den 14 februari 2014 i det s.k. Änokfallet (HFD 2014 ref. 8) gavs en miljöskyddsförening rätt att överklaga ett beslut enligt skogsvårdslagen. Domstolen motiverade sitt ställningstagande med att det behövs en sådan talerätt för att säkerställa att allmänheten har tillgång till effektiva rättsmedel i enlighet med Århuskonventionen.

I november 2015 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppgift att bl.a. identifiera behovet av att tydliggöra bestämmelser om överklagande i skogsvårdslagen. Av direktivet till utredningen Rättslig översyn av skogsvårdslagstiftningen (dir. 2015:121) framgick i den delen att utredaren bl.a. skulle se över om det finns behov av att tydliggöra bestämmelserna om överklagande i skogsvårdslagen och lämna de förslag som bedöms vara

lämpliga samt analysera om Århuskonventionen innebär att allmänheten bör ha en rätt till överprövning när det gäller Skogsstyrelsens beslut och ställningstagande att inte fatta beslut med anledning av underrättelser enligt 14 § skogsvårdslagen.

Uppdraget redovisades hösten 2017 (SOU 2017:81). I den del som är aktuell här framgår följande av sammanfattningen (s. 17 f.):

Utredaren bedömer att skogsvårdslagen är en sådan lag som omfattas av Århuskonventionen. Det finns en på konventionen grundad förpliktelse att säkerställa att allmänheten i enlighet med nationell rätt har tillgång till effektiva rättsmedel vad gäller beslut om tillstånd och villkor för avverkning av fjällnära skog och ädellövskog. Också beslut om föreläggande eller förbud med anledning av en underrättelse om avverkning m.m. enligt 14 § skogsvårdslagen eller annan tillsyn enligt denna lag bör behandlas på motsvarande sätt. I betänkandet föreslås därför att överklagandehänvisningen i 40 § skogsvårdslagen ändras så att det framgår att Skogsstyrelsens beslut enligt ovan får överklagas av sådana ideella föreningar eller andra juridiska personer som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken. Besluten får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Betänkandet innehåller inte något förslag på att Skogsstyrelsens övriga beslut eller ställningstaganden att inte fatta beslut med anledning av underrättelser m.m. ska kunna överklagas utöver vad som anges om överklagande i den nya förvaltningslagen (2017:900). För att säkerställa allmänhetens tillgång till information om Skogsstyrelsens beslut och för att rätten till överprövning ska kunna säkras, föreslås att Skogsstyrelsen ska offentliggöra överklagbara beslut elektroniskt.

Enligt upplysning från Regeringskansliet har betänkandet ännu inte remitterats. Behandling pågår inom Regeringskansliet.

I The EU Environmental Implementation Review, Country Report – Sweden, SWD (2017) 56 slutlig konstaterade kommissionen den 3 februari 2017 vissa brister när det gäller hur Sverige uppfyller internationella åtaganden i fråga om miljöorganisationers talerätt. Kommissionen ansåg att svensk rätt delvis ställer upp för höga krav för att en miljöorganisation ska anses ha talerätt. Vidare ansåg kommissionen att miljöorganisationer fortfarande inte ges talerätt inom alla miljösektorer. Kommissionen har i rapporten också uttalat vilka åtgärder Sverige bör vidta för att komma till rätta med bristerna.

I sitt svar den 17 april 2019 på fråga 2018/19:508 anförde statsrådet Isabella Lövin att myndigheter och domstolar avgör i varje enskilt fall om ett överklagande ska tas upp till prövning. Den praxis som vuxit fram vid svenska domstolar när det gäller de krav som uppställs på miljöorganisationer är en följd av EU-domstolens praxis och syftar till att garantera miljöorganisationer rätt till överprövning i enlighet med Århuskonventionen. Avslutningsvis meddelade statsrådet att regeringen inte avser att nu se över lagstiftningen om miljöorganisationers klagorätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det regelverk och den domstolspraxis som vuxit fram i Sverige avseende miljöorganisationers talerätt till stor del är en följd av Sveriges internationella och EU-rättsliga åtaganden. Det övergripande syftet är att garantera miljöorganisationer rätt till överprövning i enlighet med Århuskonventionen. Utskottet vill vidare påminna om att kommissionen påtalat vissa brister när det gäller hur Sverige uppfyller sina EU-rättsliga åtaganden i fråga om miljöorganisationers talerätt. Kommissionen har bl.a. uttalat att svensk rätt delvis ställer upp för höga krav för att en miljöorganisation ska anses ha talerätt. Vidare har kommissionen påtalat att miljöorganisationer fortfarande inte ges talerätt inom alla miljösektorer. Utskottet bedömer mot denna bakgrund att motionärens förslag på förändring av de processuella reglerna kan vara svåra att förena med Sveriges internationella och EU-rättsliga åtaganden och anser därför att motion 2019/20:2244 (M) ska avstyrkas.

Utvärdering av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en utvärdering av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet.

Jämför reservation 19 (M, KD).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:2666 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 21 efterfrågar motionärerna en utvärdering av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet. Motionärerna anser att snart tio år efter myndighetens inrättande bör dess verksamhet utvärderas i syfte att säkerställa att arbetet bedrivs ändamålsenligt och effektivt.

Kompletterande uppgifter

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) är en förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav. Myndigheten ska inom sitt ansvarsområde vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken och verka för en hållbar förvaltning av fiskeresurserna. Myndigheten ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling (se förordningen [2011:619] med instruktion för HaV).

På uppdrag av regeringen, departementen och kommittéerna gör Statskontoret utredningar och utvärderingar som underlag för omprövning, utveckling och effektivisering av statliga myndigheter och statligt finansierad verksamhet. Därtill gör Statskontoret myndighetsanalyser, vilket är en bred genomlysning av en myndighets förutsättningar, verksamhet, resultat och utmaningar. Analysen kan fungera som underlag i regeringens dialog med myndigheter och vid regeringens bedömning av hur myndigheter arbetar och samverkar för att säkerställa en rättssäker, effektiv och medborgar- och företagsorienterad förvaltning. Ingen sådan analys har hittills skett av HaV.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Statskontoret på uppdrag av regeringen, departementen och kommittéerna gör myndighetsanalyser, vilket är en bred genomlysning av en myndighets förutsättningar, verksamhet, resultat och utmaningar. Utskottet konstaterar att detta verktyg står till buds men ser i dagsläget ingen anledning att föreslå en genomlysning av Havs- och vattenmyndigheten såsom det anförs i motion 2019/20:2666 (M) yrkande 21. Motionen lämnas utan vidare åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.
Jämför särskilt yttrande 2 (M), 3 (SD), 4 (C) och 5 (KD).

Utskottets ställningstagande

I ett antal motioner från allmänna motionstiden 2019/20 har det väckts förslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, i betänkandena 2018/19:MJU8, 2018/19:MJU9 och 2018/19:MJU18, och riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet ser inte någon anledning att nu göra en annan bedömning av de motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Revidering av de svenska miljömålen, punkt 1 (M)

av Mikael Damsgaard (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M) och John Weinerhall (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2665 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 1 och

avslår motion

2019/20:604 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 19.

Ställningstagande

Det finns i dag miljömål som överlappar varandra och juridiska och ekonomiska styrmedel som står i konflikt med varandra. Detta gäller exempelvis för den biologiska mångfalden i övergångszonerna mellan skogs- och jordbruksmark. Å ena sidan finns det styrmedel som kan leda till att skogsbrynen blir fler och av högre kvalitet, bl.a. Skogsstyrelsens stöd för anläggning och skötsel av skogsbryn. Å andra sidan innebär skogsvårdslagens krav på återplantering och definitionen av betesmark inom jordbrukarstöden en styrning som missgynnar förutsättningar för bryn och skötsel av befintliga bryn. Detta måste åtgärdas. Miljömålsrådet bör därför få i uppdrag att identifiera och rensa ut miljömål som överlappar varandra och styrmedel som har motverkande effekt.

2. Revidering av de svenska miljömålen, punkt 1 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:604 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 19 och

avslår motion

2019/20:2665 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Rapporteringen kring miljömålet Levande skogar har främst hanterats av Artdatabanken och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), utan erforderlig insyn från andra, som kan ha intresse av att lämna synpunkter på det naturvårdsarbete som bedrivs i skogen och dess betydelse för hotade arter och livsmiljöer. Vissa av målen är vidare enligt experter utopiska, dvs. de kan helt enkelt inte uppnås. Exempelvis kan inte alla arter uppnå gynnsam bevarandestatus, eftersom ett mycket stort antal arter som lever i Sverige aldrig har haft en tillräcklig numerär för att kunna sägas ha eller någonsin ha haft sådan status. Sådana utopiska mål behöver arbetas bort ur miljömålen eller möjligen omarbetas.

3. Anpassning av miljömålssystemet till de globala hållbarhetsmålen, punkt 2 (C)

Förslag till riksdagsbeslut

Jag/vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1 och
2019/20:3258 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1 och
avslår motion
2019/20:3133 av Lawen Redar (S).

Ställningstagande

Centerpartiet vill att det görs en bred översyn och uppdatering av miljömålssystemet, som också anpassar och förenar dem med FN:s hållbarhetsmål och ett bredare arbete för hållbar utveckling. Med nya hållbarhetsmål kan vi, utan att sänka ambitionsnivån, arbeta för att förstärka och effektivisera miljöarbetet och samtidigt integrera det med hållbarhetsarbetet både nationellt och internationellt. Med de nya målen kan systemet och uppföljningen effektiviseras så att resurser läggs på att nå resultat för miljö och hållbarhet snarare än rapportering och byråkrati. För att vara långsiktiga bör de nya målen och systemen för uppföljning tas fram och beslutas med brett stöd i riksdagen.

4. Markägares inflytande och möjlighet till rättslig prövning m.m., punkt 3 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:611 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 6 och avslår motionerna

2019/20:2559 av Mats Green (M) och

2019/20:3247 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Berörda myndigheter måste ges direktiv som understryker att skogsägarnas brukanderätt i möjligaste mån ska skyddas. Istället ska myndigheter i ökad grad verka för att mångbruket av våra skogar utvecklas, med såväl virkesproduktion som naturvårdshänsyn. Myndigheterna och deras personal ska bistå med objektiv, professionell och positiv rådgivning för att hjälpa skogsägare att utveckla sin verksamhet med lönsamhet och bevarad initiativkraft som grund. Beslut om att skydda delar av en skogsägars mark måste i framtiden fattas endast efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats. När sådana beslut tas ska ersättning betalas.

5. Äganderätt och grön infrastruktur, punkt 4 (M, KD)

av Mikael Damsgaard (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), John Weinerhall (M) och Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2667 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 5 och avslår motionerna

2019/20:604 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 4 och

2019/20:611 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Arbetet med grön infrastruktur har nu kommit så långt att ett flertal län har upprättat handlingsplaner. Vid uppdragets tillsättning av regeringen var andemeningen att det inte skulle påverka det privata ägandet. Under arbetets gång har tydliga signaler framkommit om att det enskilda ägandet utmanats. Vi vill därför att man avbryter arbetet i de befintliga handlingsplanerna och att inga nya handlingsplaner tas fram tills regeringen utrett hur de faktiskt påverkar det enskilda ägandet samt brukandet.

6. Äganderätt och grön infrastruktur, punkt 4 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:604 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 4 och

2019/20:611 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 4 och

avslår motion

2019/20:2667 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Under 2018 avslutades ett projekt med grön infrastruktur som bedrivits av Naturvårdsverket, länsstyrelserna och Skogsstyrelsen. Rapporter har framställts där man planerar framtida skydd tvärs över enskild mark. Att staten kan bedriva övergripande planering av detta slag på privata markägares mark är i grunden negativt. Sverige har mycket stora arealer statlig mark, där staten som ägare kan bedriva naturvård på landskapsnivå. Enskilda markägare däremot ska inte omfattas av denna typ av planering, som både åsidosätter likhet inför lagen och kan leda till att vissa markägare fråntas sin brukanderätt medan grannen kan sköta sin skog som tidigare.

7. Effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider, punkt 5 (M, KD)

Förslag till riksdagsbeslut

Jag/vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 11 och

2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22 och
avslår motionerna

2019/20:1338 av Sten Bergheden (M),

2019/20:1995 av Lars Hjälmered (M) yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:3252 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Många företag vittnar i dag om långa handläggningstider för tillstånd till verksamheter som skulle kunna skapa klimatnytta. I stället för att mötas av hinder borde de uppmuntras. För verksamheter som väljer att investera i miljöförbättrande åtgärder bör tillståndprocessen därför förenklas och påskyndas. Exempelvis bör åtgärder som syftar till att minska utsläpp, eller tillstånd för att starta upp test- eller provverksamhet, genomgå en snabbare prövning. Byråkrati och långa handläggningstider får helt enkelt inte begränsa företag som vill ta ett utökat miljöansvar.

8. Förbättrade tillståndprocesser för vattenbruket, punkt 7 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:601 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Tillståndprocessen för fiskodling varierar stort mellan olika länsstyrelser och kan ta många år. Tillstånden är inte enbart tidskrävande och kostsamma, utan är dessutom tidsbegränsade till tio år. Rådande lagstiftning och reglering hindrar utveckling och förnyelse. Det bromsar initiativ om att framföra nya mindre miljöpåverkande odlingstekniker och odling av nya arter. Förutsättningarna för både befintliga odlingar att expandera och etablering av nya fiskodlingar måste förbättras.

9. Länsstyrelsernas miljötillståndsprocesser, punkt 9 (M, KD)

av Mikael Damsgaard (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), John Weinerhall (M) och Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Miljötillståndsprocessen tar i dag alldeles för lång tid. Det finns i dag exempel på treåriga handläggningstider. Då kan affärsmöjligheten ha försvunnit tillsammans med viljan att faktiskt investera och förbättra sin verksamhet. Detta motarbetar inte bara livsmedelsstrategin utan försvårar även avsevärt för enskilda näringsidkare. Moderaterna vill effektivisera arbetet med miljö-tillståndsprocesser hos länsstyrelserna.

10. Kommunal tillstyrkan av vindkraft, punkt 10 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 12 och
avslår motion
2019/20:2374 av Carl-Oskar Bohlin (M).

Ställningstagande

Energimyndigheten och Naturvårdsverket har till regeringen lämnat förslaget att kommunerna inte längre ska ha rätt att säga nej till vindkraftsetableringar. Myndigheterna föreslår att kommunal tillstyrkan i 16 kap 4 § miljöbalken tas bort. Vindkraftsbranschen har länge velat ta bort det s.k. kommunala vetot mot vindkraft, men vindkraftens intressen står inte över allt annat, exempelvis inte det kommunala självstyret. Skulle kommunernas vindkraftsveto tas bort blir kommunen bara en remissinstans bland andra, och det kommunala självstyret får sig en allvarlig törn. Vi Kristdemokrater är positiva till vindkraft, men det

måste ske på lokalbefolkningens villkor. Mot denna bakgrund anser vi att kommunernas rätt att säga nej till vindkraftsetableringar bör bevaras.

11. Kumulativ påverkan på rennäringen, punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 53.

Ställningstagande

Rennäringen bedrivs i samebyar, som innefattar ett visst, avgränsat landområde. Det finns målkonflikter mellan denna och ett antal andra näringar eller verksamheter. Det finns en risk för att vissa samebyar först får anpassa renskötseln efter vattenkraftsutbyggnad och skogsbruk, sedan till gruvnäring och vindkraftsutbyggnad, inklusive omfattande infrastrukturexploatering. Allt påverkar renskötseln på olika sätt och minskar möjligheterna att bedriva näringen. Inte minst vindkraftsutbyggnaden har ökat mycket på senare tid. Det finns behov av att undersöka om reglerna i den nya verkligheten fungerar i praktiken. Det behövs en utredning av utformningen av miljöbalkens regler och andra regler för att säkerställa att de förmår att ta hänsyn till den ackumulerade påverkan på enskilda samebyars renskötsel.

12. Buller från idrottsanläggningar och motorbanor, punkt 12 (M, C)

av Ulrika Heie (C), Mikael Damsgaard (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), John Weinerhall (M) och Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:3046 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 5 och
2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 22 och
avslår motionerna

2019/20:296 av Ingemar Kihlström (KD),
2019/20:1456 av Maria Stockhaus (M),
2019/20:2069 av Mathias Tegnér och Leif Nysmed (båda S),
2019/20:3135 av Anna Wallentheim m.fl. (S) och
2019/20:3379 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Barns och ungas engagemang och känslöyttringar hörs, och måste få höras, på idrottsanläggningar. På senare tid har det varit flera domstolsprövningar av buller som lett till försämrade möjligheter för idrotten. De grundar sig i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller, där buller från idrottsförläggningar i dag jämföras med industribuller. För idrott gäller en gräns på 45 dBA och för vägbuller en gräns på 55 dBA. Detta har medfört att vissa idrottsanläggningar redan har fått inskränkningar i verksamheten och att fler anläggningar kan hotas av samma sak.

Detta måste få en tillfredsställande lösning för samtliga inblandade parter. Idrottens betydelse såväl för enskilda människor som för samhället är ovärderlig. Därför behöver regeringen ge Naturvårdsverket i uppdrag att se över de allmänna råden om buller kopplade till motorbanor och de idrottsanläggningar som lyder under definitionen industribuller, med syfte att underlätta för de verksamheter som bedrivs där. För motoridrotter behövs en översyn av Naturvårdsverkets regler om ljud från motoridrott.

13. Buller från idrottsanläggningar och motorbanor, punkt 12 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3379 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 3 och avslår motionerna

2019/20:296 av Ingemar Kihlström (KD),
2019/20:1456 av Maria Stockhaus (M),
2019/20:2069 av Mathias Tegnér och Leif Nysmed (båda S),
2019/20:3046 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 5,
2019/20:3135 av Anna Wallentheim m.fl. (S) och
2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 22.

Ställningstagande

Förtätning av städerna innebär en ökad risk för konflikt mellan olika intressen. Under de senaste åren har flera domstolsprövningar lett till inskränkningar av möjligheten till idrottsutövande kopplat till buller. Det finns flera exempel där ljud från barns fotbollsspelande eller tennis har klassats som buller. I ett aktuellt rättsfall, Boovallen i Nacka, konstaterar mark- och miljödomstolen att bullret från närliggande Värmdövägen medför högre bullernivåer för intilliggande bostäder än med ljudet från fotbollsplanerna, men eftersom väg-bullret lyder under en annan kategori av buller gäller andra riktvärden och det anses därmed inte utgöra en hälsorisk för närboende.

Dagens regelverk innebär att ett flertal idrottsanläggningar hotas av nedläggning eller kraftiga inskränkningar i verksamheterna. I huvudsak är det idrottsanläggningar i tätorterna, områden där det redan idag råder stor brist på anläggningar, som drabbas när bullerreglerna inte är anpassade efter dagens krav. Det försvårar för föreningslivet att bedriva och utveckla verksamheten samt erbjuda ännu fler barn och unga möjlighet att ta del av en fysiskt aktiv fritid och den gemenskap som föreningslivet innebär. Naturvårdsverkets allmänna råd behöver därför uppdateras efter dagens förutsättningar så att buller från fotbollsplaner, tennisplaner och andra idrottsanläggningar inte likställs med industribuller.

14. Buller på skolgårdar, punkt 14 (C)

av Ulrika Heie (C) och Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3266 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Hälsoeffekterna av höga bullernivåer är väl belagda, och det är viktigt att begränsa buller i miljöer där människor ska bo och vistas. Samtidigt behöver regler och krav vara proportionerliga och anpassade till de tekniska möjligheter som finns när det gäller att minska bullret, exempelvis genom olika byggtekniker eller andra åtgärder i närmiljön.

Utomhusmiljöer såsom skolgårdar är per definition inte lika skyddade som våra bostäder. Här är det därför viktigt att ta ett betydande ansvar när nya planer tas fram och att aktivt arbeta för att minska buller. Lika viktigt som att kartlägga bullret på den plats där en skola planeras är att utvärdera vilka möjligheter som finns att begränsa bullret i samband med byggnation. Detta

är nödvändigt för att inte omöjliggöra exploatering där sådan kan göras på ett bra sätt även om miljön i grunden är bullerutsatt. Den nationella samordning i bullerfrågor som i dag bedrivs av ansvariga myndigheter är därför viktig och bör utvecklas. Samtidigt har kommunerna ett viktigt ansvar att ta i samband med planeringen. Såväl nationellt som lokalt finns behov av att utveckla arbetet med bullerfrågor för att kunna sprida goda exempel och ge stöd i dessa komplicerade frågor också till små kommuner som inte alltid har full kapacitet att på egen hand utveckla lösningar. Parallellt med detta är det viktigt att främja forskning i syfte att stärka arbetet med miljö kvalitetsnormen för buller.

15. Tillsyn av tillståndspliktiga gårdar, punkt 15 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 41, 43 och 44.

Ställningstagande

Det måste bli enklare att bedriva jordbruk utan att överge höga ambitioner i fråga om miljön. Vi vill därför se över hur man kan minska byråkratin och underlätta vardagen för lantbrukare.

Det är viktigt att de som arbetar med miljö- och djurtillsyn har relevant kompetens för ändamålet. Vi menar också att de som arbetar med djurskyddstillsyn i animalieproduktion i största möjliga mån ska ha egen yrkeserfarenhet av djurhållning. Dessutom bör de myndigheter som hanterar frågor som berör de landsbygdsnära näringarna ha god förståelse för de aktuella näringarna. Rättssäkerheten vid tillsyn måste öka.

Idag kan olika bedömningar göras i olika kommuner som ibland resulterar i kommunala särkrav. Möjligheten för länsstyrelserna att delegera tillsynen av tillståndspliktiga gårdar bör slopas. På så vis ökar möjligheterna för högre kompetens vid bedömningar och risken minskar för att kraven på tillståndspliktiga gårdar spillas över i liknande krav på anmälningspliktiga gårdar.

En särskild miljöprövningsdelegation inom länsstyrelserna med särskild kompetens inom jordbruk för beslut som rör jordbruksärenden bör också prövas. Jordbruksverket bör få starkare instruktioner att i sin tillsynsvägledning arbeta för att länsstyrelserna och kommunerna ska behandla lantbrukare lika, oavsett var i landet dessa finns. Kompetenshöjande specialisering

av tillsynspersonal genom samarbete mellan kommuner bör uppmuntras och hinder för det minskas.

16. Miljökriterierna inom offentlig upphandling, punkt 16 (C)

av Ulrika Heie (C) och Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 30 och

2019/20:3258 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 15 och avslår motion

2019/20:2761 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Offentlig upphandling behöver bli ett bättre och mer kraftfullt verktyg för att åstadkomma lägre klimatutsläpp och mindre gifter i vår vardag och driva utvecklingen mot cirkulära system. De miljö- och klimatmål som det offentliga sätter upp är det också rimligt och nödvändigt att det offentliga hjälper till att uppfylla. Detta kan möjliggöras genom förstärkta informationsinsatser, genom fortsatt arbete med upphandlingskriterier och genom att införa grundläggande hållbarhetskrav i lagen om offentlig upphandling. Upphandlingsmyndigheten har tagit fram olika krav som det offentliga kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav. De finns olika ambitionsnivå och de är frivilliga att använda. På den statliga nivån är det dock lämpligt att ett lägsta golv i form av de baskrav som kan ställas också fastställs. Ett mål bör också vara att andelen avancerade krav och spjutpetskrav ökar.

17. Miljökriterierna inom offentlig upphandling, punkt 16 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2761 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 4 och

avslår motionerna

2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 30 och
2019/20:3258 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

Den offentliga sektorn har en stor möjlighet att påverka utsläppen av koldioxid och miljögifter via upphandlingen av såväl tjänster som varor, inte minst av livsmedel. Genom en offentlig upphandling som drivs av hållbarhet och bygger på en livscykelanalys gynnas såväl klimatet som produktkvaliteten. I den offentliga upphandlingen bör hänsyn tas till faktorer som miljö- och klimatpåverkan. Det bör också beaktas att kortare transporter minskar den negativa miljöpåverkan. Detta talar för en ökad andel närproducerat. Därför bör kriterierna i möjligaste mån utformas så att lokala företag kan delta i upphandlingen.

18. Offentliga medel till miljöorganisationer, punkt 17 (C)

av Ulrika Heie (C) och Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 13 och
2019/20:3260 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Under senare tid har vi sett hur lantbrukare och jägare utsatts för både hot och fysiska övergrepp från våldsbejakande aktivister. Det är helt oacceptabelt. Tryggheten för de människor som är verksamma inom de gröna näringarna måste tas på allvar. Det behövs kraftfulla insatser mot denna typ av våldsbejakande rörelser. Mot denna bakgrund bör kraftfulla åtgärder mot sabotage och hot mot gröna näringar och jakt vidtas genom ett totalstopp för offentliga medel till våldsbejakande organisationer.

19. Utvärdering av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet, punkt 19 (M, KD)

av Mikael Damsgaard (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), John Weinerhall (M) och Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2666 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 21.

Ställningstagande

Havs- och vattenmyndigheten inrättades av alliansregeringen och inledde sin verksamhet 2011. Myndigheten har till uppgift att lösa viktiga miljöproblem och skapa en hållbar förvaltning av hav, sjöar och vattendrag. Efter snart tio år bör dess verksamhet utvärderas i syfte att säkerställa att arbetet bedrivs ändamålsenligt och effektivt.

Särskilda yttranden

1. Markägares inflytande och möjlighet till rättslig prövning m.m., punkt 3 (C)

Ulrika Heie (C) och Solveig Zander (C) anför:

Inom skogsbruket sker i dag markintrång som lämnar markägare otroligt maktlösa. Detta får ekonomiska konsekvenser för markägaren som inte längre kan bruka sin mark. Vi anser, i likhet med vad motionärerna anför i kommittémotion 2019/20:3247 yrkande 3, att det vid markintrång som begränsar äganderätten och ett produktionsinriktat skogsbruk ska betalas ekonomisk ersättning till markägaren. Vi anser också att det bör göras en omfattande översyn av olika typer av ersättningsformer för att markägaren enkelt och effektivt ska kunna få ersättning vid bildande av områdesskydd som begränsar ett produktionsinriktat skogsbruk.

Till följd av januariavtalet har regeringen tillsatt en utredning om stärkt äganderätt, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark, samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi. I motiven för utredningen nämns bl.a. att rättssäkerheten ska stärkas för markägare och företag att och det ska säkerställas att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. En annan central del av utredningen är att klargöra markägares rätt till ersättning, och hur denna bör beräknas.

I avvaktan på den utredning som nu pågår har vi valt att inte reservera oss mot utskottets ställningstagande i frågan. Vi kommer dock att noga följa regeringens arbete för att stärka äganderätten och återkomma med förslag om det finns skäl för det.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 20 (M)

Mikael Damsgaard (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M) och John Weinerhall (M) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av våra företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:MJU8 Skyddet av värdefull skog och 2018/19:MJU18 Övergripande miljöfrågor samt till de aktuella kommittémotionerna. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 20 (SD)

Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av våra företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:MJU8 Skyddet av värdefull skog, 2018/19:MJU9 Naturvård och biologisk mångfald och 2018/19:MJU18 Övergripande miljöfrågor samt till de aktuella kommittémotionerna. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 20 (C)

Ulrika Heie (C) och Solveig Zander (C) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av våra företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:MJU8 Skyddet av värdefull skog och 2018/19:MJU18 Övergripande miljöfrågor samt till de aktuella parti- och kommittémotionerna. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 20 (KD)

Camilla Brodin (KD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av våra företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:MJU8 Skyddet av värdefull skog och 2018/19:MJU18 Övergripande miljöfrågor samt till de aktuella kommittémotionerna. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:107 av Ulrika Heie och Annika Qarlssoon (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att äganderätten inte får urholkas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av klara och tydliga ersättningsregler och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:296 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra de maximalt tillåtna ljudnivåerna för idrottsanläggningar till samma nivåer som gäller för vägar och järnvägar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartering och inventering av djurliv som kan drabbas av vindkraftverken ska vara på plats vid den initiala ansökan om uppförande av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:417 av Niels Paarup-Petersen (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för tydligare direktiv från Naturvårdsverket som underlättar för handläggare på länsstyrelser att tolka direktiven och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:593 av Runar Filper m.fl. (SD):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om miljöorganisationers talerätt i viltfrågor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:601 av Runar Filper m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera miljöbalken och förenkla tillståndsprocessen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för länsstyrelserna att delegera tillsyn av tillståndspliktiga gårdar bör slopas och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör få starkare instruktioner att i sin tillsynsvägledning arbeta för att länsstyrelserna och kommunerna ska behandla lantbrukare lika och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra och underlätta kompetenshöjande specialisering av tillsynspersonal genom samarbete mellan kommuner och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruk ska klassas som miljöpåverkande verksamhet i stället för som för närvarande miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av utformningen av miljöbalkens regler och andra regler för att säkerställa att de förmår att ta hänsyn till den ackumulerade påverkan på enskilda samebyars renskötsel och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:604 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grön infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utopiska mål behöver arbetas bort ur miljökvalitetsmålen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:611 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemen för ersättning i samband med brukandebegränsningar av mark behöver omarbetas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planering av grön infrastruktur inte bör omfatta enskilda markägare och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om att undanta privat mark från brukande ska fattas endast efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats, och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa miljöorganisationers möjligheter att begära rättslig prövning av normala skogsbruksåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättningsformerna vid bildandet av vattenskyddsområden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:984 av Joakim Sandell (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att göra motorfordonsverkstäder till anmälningspliktig verksamhet enligt miljöprövningsförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1027 av Åsa Coenraads och Lars Püss (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte klassa lantbruk som miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1338 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en grundlig översyn av miljöbalken i syfte att minska byråkratin, avgiftsnivåerna och regelkrånglet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1456 av Maria Stockhaus (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera regelverket för buller i anslutning till såväl fotbollsplaner och tennisanläggningar som motorbanor så att det inte försvårar eller omöjliggör för föreningslivet att bedriva och utveckla verksamheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:1761 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av regleringsbrevet för de myndigheter som hanterar tillståndsärenden, med större krav på helhetssyn och hållbarhetsbegreppet samtliga tre pelare, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktualisera förslagen i Miljömyndighetsutredningens betänkande Vägar till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43) och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skjuta till extra resurser till de myndigheter som hanterar tillståndsärenden i syfte att korta ned handläggningstiderna och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1891 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att närboende som ska få vindkraftsanläggningar bredvid sig ska ha ett avgörande inflytande om en anläggning ska byggas eller inte, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:1995 av Lars Hjalmered (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga initiativ för att generellt förkorta hanteringstiderna för miljötillstånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av en grön gräddfil för näringslivet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2001 av Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjliga åtgärder mot utbyggnad av vindkraft i fjällmiljöer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2026 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2069 av Mathias Tegnér och Leif Nysmed (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om buller från idrottsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2227 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handläggning och tillståndsprövning för nya djurstallar ska prioriteras och att en rimlig handläggnings- och tillståndsprövningstid för nya djurstallar är tre månader, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2244 av John Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huruvida prövningstillstånd vid överklagande av avverkningar i förvaltningsdomstolen är en god ordning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2374 av Carl-Oskar Bohlin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det kommunala vindkraftsvetot och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2542 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver stå upp för äganderätten och privat ägande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2559 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den försvagade svenska äganderätten genom delaktighet, påverkan och rätt för markägare att överklaga samtliga beslut som berör dennes egendom och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förkorta handläggningstiden för tillstånd till åtgärder som syftar till att minska utsläpp eller tillstånd för att starta test- eller provverksamhet för minskade utsläpp och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2663 av Louise Meijer m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för grova miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att differentiera tillsynsavgifterna för gruvverksamhet med hänsyn till verksamhetens omfattning och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra kopplingen mellan ekonomisk säkerhet och avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2665 av Louise Meijer m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Miljömålsrådet bör få i uppdrag att identifiera och rensa ut miljömål som överlappar varandra och styrmedel som har motverkande effekt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2666 av Louise Meijer m.fl. (M):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera Havs- och vattenmyndighetens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2667 av Louise Meijer m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med befintliga handlingsplaner för projektet Grön infrastruktur bör

avbrytas och att inga nya handlingsplaner bör tas fram till dess att regeringen har utrett hur projektet påverkar det enskilda ägandet samt brukandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2668 av Louise Meijer m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över organisationers minsta storlek för att ha talerätt i frågor om skydds- och licensjakt och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassificera jordbruket som miljöpåverkande verksamhet i stället för miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka äganderätten inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera miljötillståndprocesserna hos länsstyrelserna och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på samrådsförfarande för anmälningspliktig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruk bör klassas som en miljöpåverkande verksamhet, inte en miljöfarlig verksamhet, och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2761 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen så att rådigheten över fler styrmedel kan läggas på kommunal nivå och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvarsfull offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en revidering av artikel 114 så att det framgår att en högre miljöambition i sig ska vara tillräckligt för att införa eller behålla strängare miljöregler i ett EU-land, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för allvarligare miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2791 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att sänka gränsvärdet för buller från vindkraftverk från dagens 40 dB(A) till 35 dB(A) och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett grönt snabbspår för snabbare handläggning av tillstånd till verksamheter som kan skapa klimatnytta och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3046 av Lotta Finstorp m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att se över de allmänna råden om buller vid anläggningar avsedda för motorsport och buller vid idrottsanläggningar som ligger i bostadsområden, med syftet att underlätta för de verksamheter som bedrivs där och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna äganderätten och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter bör underlättas genom ökad digitalisering av tillståndsprocesser och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter bör underlättas genom ”En väg in” och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftfulla åtgärder bör vidtas mot sabotage och hot mot gröna näringar och jakt genom ett totalstopp för offentliga medel till våldsbejakande organisationer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljö- och klimatarbetet bör utgå från Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett mål bör införas för att öka andelen upphandlingar som ställer ytterligare krav på klimat och miljö och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3133 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetet för att säkra en långsiktigt hållbar utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3135 av Anna Wallentheim m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över de allmänna råden om buller kopplat till motorbanor samt de idrottsanläggningar som lyder under definitionen industribuller och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3247 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ersätta alla redan beslutade avsättningar och intrång innan nya skyddade områden inrättas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rättslig prövning för markägare bör möjliggöras vid begränsningar och restriktioner i markområden med anledning av områdesskydd och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3252 av Helena Lindahl m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de myndigheter som hanterar tillståndsärenden för industrin har tillräckliga resurser i syfte att förkorta handläggningstiderna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillståndshantering och ett effektivare miljöarbete och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av regleringsbrev för de myndigheter som hanterar tillståndsärenden, med större krav på helhetssyn och hållbarhetsbegreppets samtliga tre pelare, och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att se över de allmänna råden om buller kopplade till motorbanor och de idrottsanläggningar som lyder under definitionen industribuller, med syfte att underlätta för de verksamheter som bedrivs där, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3258 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka takten i EU:s miljöarbete och det internationella miljöarbetet för att nå Agenda 2030:s mål och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar i miljöeffektiv teknik bör underlättas genom att förändra tillståndsprocesserna och tillsynen för att bättre bevaka de samlade miljöeffekterna, en riskbaserad prövning och en effektivare myndighetsutövning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en bred uppdatering och översyn av miljömålssystemet som förenar och anpassar det med FN:s globala hållbarhetsmål och det bredare arbetet för en hållbar utveckling och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett mål bör införas för att öka andelen upphandlingar som ställer ytterligare krav på klimat och miljö och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3260 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter underlättas genom ”en väg in” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter underlättas genom ökad digitalisering av tillståndsprocesser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ändringar i miljöbalken så att jordbruket inte bedöms som miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftfulla åtgärder bör vidtas mot sabotage och hot mot gröna näringar och jakt genom ett totalstopp för offentliga medel till våldsbejakande organisationer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter bör underlättas genom ”En dörr in” och genom ökad digitalisering av tillståndsprocesser och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3266 av Ola Johansson m.fl. (C):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka den lokala miljö- och klimatmakten och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för kommuner att satsa på spjutspetsprojekt eller testa nya tekniker och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att främja forskning i syfte att stärka arbetet med miljö kvalitetsnormen för buller, i synnerhet för att förbättra miljön på skolgårdar, och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara kommunernas rätt att säga nej till vindkraftsetableringar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3379 av Christer Nylander m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bullerregler som möjliggör idrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
20. Motioner som bereds förenklat		
2019/20:107	Ulrika Heie och Annika Qarlsson (båda C)	1 och 2
2019/20:389	Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)	13
2019/20:417	Niels Paarup-Petersen (C)	3
2019/20:593	Runar Filper m.fl. (SD)	27
2019/20:603	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	46
2019/20:611	Mats Nordberg m.fl. (SD)	1, 12 och 15
2019/20:1027	Åsa Coenraads och Lars Püss (båda M)	
2019/20:1761	Helena Lindahl och Peter Helander (båda C)	1–3
2019/20:1891	Lars Beckman (M)	
2019/20:2001	Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD)	
2019/20:2026	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	6
2019/20:2227	Sten Bergheden (M)	
2019/20:2542	Cecilia Widegren (M)	1
2019/20:2663	Louise Meijer m.fl. (M)	9, 21 och 22
2019/20:2668	Louise Meijer m.fl. (M)	4
2019/20:2669	Louise Meijer m.fl. (M)	8 och 9
2019/20:2760	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	17 och 33
2019/20:2761	Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD)	3, 5 och 57
2019/20:3106	Annie Lööf m.fl. (C)	8
2019/20:3247	Kristina Yngwe m.fl. (C)	2
2019/20:3252	Helena Lindahl m.fl. (C)	4 och 6
2019/20:3258	Kristina Yngwe m.fl. (C)	3 och 4
2019/20:3260	Kristina Yngwe m.fl. (C)	8
2019/20:3266	Ola Johansson m.fl. (C)	28 och 30